

Volivni sporazum med SDS in SKS?

Včerajšnje zagrebške »Novosti« so objavile po zaslugi svojega ljubljanskega dopisnika izjavo g. Žerjave o političnem položaju v Sloveniji. Izjava je zanimiva le vsled svojega konca, ko napoveduje g. Žerjav za prihodnje volitve volivni sporazum med SDS in SKS. G. Žerjav ve povedati v glavnem to-le: Čeprav volitve še niso razpisane, je vendar bila od SDS in SKS izražena želja, da se dogovorita obe stranki glede glavnih črt volivnega sporazuma in da bi se potem že sedaj mogle pričeti volivne priprave. Poslovni odbor KDK v Zagrebu je nato priporočil SDS in SKS, da že sedaj skleneta volivni sporazum. Vsled tega se je vršila v Ljubljani seja slovenskega poslovnega odbora KDK, na kateri je bilo sklenjeno, da izvoli vsaka stranka po dva delegata, ki naj prične pogajanja za sklenitev sporazuma. Od SKS sta bila nato določena kot delegata gospoda Ivan Pucelj in Albin Prepeluh, za njihova namestnika pa g. inž. Zupančič; od SDS pa gospoda Adolf Ribnikar in obl. poslanec Ivan Tavčar in kot namestnik dr. Žerjav. »Ni dvoma, da bo pri teh pogajanjih prišlo do sporazuma,« pravi koncem svoje izjave g. Žerjav.

Ne bomo razpravljali o vzrokih in motivih SDS, da že danes, ko o volitvah sploh še ni resnega govora, prizna volivni sporazum s SKS, ker je to pač stvar, ki mora bolj zanimati SKS, ko nas. Pač pa je potrebno, da o tem nameravanem in morebiti že sklenjenem sporazumu spregovorimo par besedi z načelnega stališča.

Kar brez ovinkov moramo povedati, da nas samo veseli, če tudi resnično pride do volivnega sporazuma med SDS in SKS, pa čeprav je naperjen le in edino proti nam. Toda ta sporazum ima to dobroto, da bo prinesel jasnost in da bo znatno pripomogel k razčiščenju naših političnih razmer. Naj se vendar že združijo enkrat vsi, ki niso nič drugega kot liberalci in ki ne morejo živeti brez patentnega kranjskega liberalizma. Kaj bi govorili o sebi, da so nekaj drugega, nekaj boljšega, če pa niso nič drugega, ko ljudje, ki žive le od liberalne fraze. Liberalci skupaj in potem pogumno tudi z liberalno frazo in liberalno firmo pred narod, da bo ta jasno videl in mogel pravilno ločiti.

In nobenega dvoma tudi ni, da bo narod dobro in pravilno ločil, kajti na eni strani bo vse to, kar živi »ob široki cesti«, kar se zbira v »ekstracimru« vsake gostilne liberalnega prvaka, na drugi strani pa bo narod, ki ga je s svojim delom za narod zbrala SLS pod svoj prapor. Na eni strani prvaki brez armade, na drugi strani pa armada z voditelji, ki so izšli iz te armade in ki se ne sramujejo povedati in priznati, da so izšli iz kmečke hiše. Na eni strani produktiven element, nositelj in ustvaritelj naše duhovne in materialne kulture, na drugi strani pa oni, ki samo žive od te produkcije.

Zdrava in dobra ločitev je to, ker bo dala nov impulz za napredek in zato je samo želeli, da do nje čim prej pride. Ne fraze iz stare liberalne ropotarnice, temveč gospodarski interesi so danes merodajni za presojo političnih strank. In kmet danes ne sodi politikov in kandidatov po radikalnosti njih govora, temveč po uspešnosti njih dela. Samo po volji nam je, če tudi v tem pogledu stopijo naši kmetičji in radičevci na stran liberalne gospode. Kako sijajno je ta gospodarila, pričajo jasno številni polomi in konkurzi, ki so za desetletja zavirali razvoj Slovenije. Iz Žerjavove stranke je izšla nekdanja močna SKS in samo v redu je, če se zopet v njo povrne, ko ji ni uspela njena misija, da bi po Žerjavovem naročilu razbila SLS.

V interesu zdrave politike in razčiščenja pojmov pa je, da bo volivni sporazum med SDS in SKS res popoln, da bo javnost tudi enkrat znala, kakega mnenja so naši liberalci v ustavnem vprašanju. Danes je namreč tako, da je g. Žerjav še vedno za centralizem in proti avtonomistični ali celo federativni ureditvi države, dočim gredo v tem vprašanju kmetičji s Hrvati, pa čeprav so glasovali in omogočili centralizem. Tudi tu treba priti do jasnosti in pričakovati je, da bodo slovenski radičevci to jasnost pri sklepanju sporazuma tudi dosegli, ker drugače bo ves volivni sporazum čisto navaden lov za mandate, porojen iz onega napačnega računa, da so volivci le navadne številke, s katerimi morejo liberalni generali poljubno razpolagati. Toda ta račun ne drži in o tem se bo g. Žerjav še temeljito prepričal in tudi g. Pucelj. Mogli so slovenski kmetičji glasovati za SKS, ker so bili prepričani, da glasujejo za res kmečko stranko, ki je od liberalne gospode neodvisna, toda ko bodo videli, da jim ta »kmečka« stranka vsiljuje gospoda Žerjave, bodo glasno in odločno rekli: hvala lepa!

Polagoma se slovenska politika oprošča vseh poveljnih zablod in nejasnosti in kakor se je končala zgodba nekdanje kričave NSS, tako se pripravlja tudi konec SKS. Kajti samo to bo pomenil volivni sporazum SKS s SDS in nič drugega. Le v interesu razvoja slovenske politike je, da se to zgodi in da pridemo zopet do prave ločitve duhov: na eni strani liberalna gospoda, na drugi strani pa slovenski narod, na eni strani reakcionarna dekadencija, na drugi strani pa plodno delo za narod. Slovenska politika prihaja na prava

Zadnja poročila o Zeppelinu

v Washington, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Ob 18. srednjeevropskega časa je letel »Zeppelin« nad Washingtonom v smeri proti Philadelphiji. Brezčična brzotjavka pravi, da bo ob 22. uri zrakoplov došel v Lakehurst. Nad New Yorkom ne bo letel.

v New York, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Po poročilih vremenskega urada je imel »Zeppelin« na vsej poti močen nasproten veter, ki je včasih nevtraliziral vso hitrost zrakoplova. Ker je krmilna plošev pokvarjena, je trpela tudi zmožnost krmarenja, posrečilo pa se je, to napako odpraviti. Bojazen, da je zrakoplov od sobote ponoči izročen vetrovom, je po poznejših poročilih neutemeljena, vendar je pa bil boj z vetrovi in viharji zelo težak. Stabilizacijske ploške so se morale večkrat še enkrat popraviti. V mornariških krogih se naglašja, da je dr. Eckener v nekem oziru lahko zadovoljen s svojim poletom. Zrakoplov potuje sedaj že okoli 100 ur in je s tem dokazal, da je zgrajen z enormnimi varnostnimi faktorji. Ravno dolgotrajna možnost poleta je bilo ono, kar so iskali tehnični krogi.

Senzacionalni obiski g. Savčiča

r Belgrad, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Včeraj je bil dan političnih sestankov. Predvsem je DS pokazala izredno živahnost in delavnost. Na več straneh je imela svoje sestanke, na katerih so njeni prvaki obrazložili volivcem DS sedanji položaj ter gledišče DS glede na aktualne probleme. Kar je posebno zanimivo in kar se je v vseh političnih krogih opazilo, je dejstvo, da so vsi za to, da pride čimprej do neposrednega stika, ki bo vodil do sporazuma med tistimi, ki so za to pooblaščen. Vseposvoda se je poudarjalo, da je skrajnostno stališče Pribečičevega privedlo do zaostrenega razmerja, da je potrebno iskati izhodišče, na podlagi katerega bi bilo mogoče pričeti z običajnim medstrankarskim obsevanjem.

V tem pogledu se je posebno opazilo živahno nastopanje dr. Miloša Savčiča znanega bivšega prvaka SDS, ki je takoj po Pribečičevih prvih nastopih izstopil iz SDS. On je v teku današnjega dne imel sestanke s predsednikom DS-kluba g. Ljubo Davidovičem in načelnikom SLS g. dr. Korošcem. G. Savčič je pri odhodu od g. Davidoviča izjavil časnikarjem sledeče:

»Bil sem pri svojem starem prijatelju. Razgovarjala sva se o zasebnih stvareh. Potem sva seveda samoobsebi umevno govorila tudi o položaju.« »Nas ravno zanima ta del, ko sta se razgovarjala o političnem položaju. Ali nam bi mogli o tem kaj povedati?« so vprašali časnikarji. »Govorila sva, kaj bi bilo potrebno, da bi prišlo do sporazuma, ki ga želimo vsi.« »Ali nam bi lahko povedali nekaj konkretnega o tem razgovoru?« »To samo splošno. Želja je, da je potrebno, da pride do sporazuma.« »Ali se boste ponovno sestali z g. Davidovičem?« so vprašali časnikarji. »Če bo treba, potem se bom še sestel.«

Sestanek med g. Savčičem in načelnikom SLS g. Korošcem se je vršil v predsedništvu vlade šele ob pol 8 zvečer in je trajal do pol 9. G. Korošec ni o tem sestanku hotel dati nobene izjave. Zvedeli smo pa, da je g. Savčič obiskal dr. Korošca povsem v zasebnih zadevah. Samoobsebi je umevno, da se je ob tej priliki razvil razgovor o aktualnih dnevniških vprašanjih, s posebnim ozirom na delovanje v poslednjih dneh o vprašanju sporazuma. Razgovor je potekel zelo prijateljsko.

Radičevci težko ranili voditelja HPS

6 Bosanski Brod, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Radičevske razbojniške organizacije, ki postajajo v zadnjem času vedno bolj nasilniške, izvajajo teror nad vsemi strankami, ki niso v KDK, posebno nad pristaši HPS. Tako so

včeraj v Brodu na Savi napadle in težko ranile pristaša HPS profesorja Stjepana Malenica. Napad je izvršil napadalni odsek bojne organizacije. Malenica je težko ranjen, tako da se je vsak čas bati katastrofe.

Posredovalec g. Savčič

r Belgrad, 15. oktobra. (Tel. »Slov.«) Gosp. Savčič, ki je tekom današnjega dne obiskal g. Davidoviča in načelnika SLS gosp. dr. Korošca, bo skušal, kakor smo zvedeli iz njegove okolice, priti v stik tudi z ostalimi voditelji parlamentarnih skupin. Z ozirom na to pa je pričakovati, da se bo sestel z g. Stanojevičem in g. dr. Spahom.

Posvetovanja in priprave v parlamentu

r Belgrad, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Vsi poslanski klubi so sklicali svoje seje za prihodnje dni, da razpravljajo o bližnjem zasедanju s posebnim ozirom na volitve novega skupščinskega predsedstva. Predsednik DS-kluba g. Davidovič je osebno pozval vse poslance na sejo, ki se bo vršila 17. oktobra. Seja radikalnega kluba pa se bo vršila 20. oktobra pred skupščinsko sejo.

r Belgrad, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Predsednik vlade g. dr. Korošec je danes obiskal Nj. Svetost patriarha Dimitrija. Z njim se je dalje časa razgovarjal. Patriarh Dimitrije je bil precej bolan. Danes pa je že precej boljši, vendar pa še ne sme zapustiti svoje sobe.

r Belgrad, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Predsednik vlade g. dr. Korošec je tudi danes imel sestanek s predsednikom radikalnega kluba g. Vukičevićem. Na njem sta razpravljala o vseh aktualnih vprašanjih.

r Belgrad, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Dosedanji pomočnik zunanjega ministrstva g. Lukovič je predal svoje dolžnosti g. dr. Bakutiću. Prihodnje dni odide g. Lukovič v Budimpešto kot naš poslanik.

Trgovinske pogodbe

r Belgrad, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Čim se bodo končala pogajanja s CSR za trgovinsko pogodbo, se bodo pričela pogajanja s Francijo. Kakor znano, so se ta pogajanja svoječasno že vršila. Do sporazuma tedaj ni prišlo. V glavnem bo delegacija enako sestavljena kakor svoječasno.

Napredovanja.

r Belgrad, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Deželni sodni svetnik Alojzij Nendelj pri okrožnem sodišču v Celju in dr. Jakob Konda pri deželnem sodišču v Ljubljani sta pomaknjena v 4. I.

Vojške slovesnosti v Kragujevcu

r Belgrad, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Vojni minister general Hadžić je snoči odpoštoval v Kragujevac, kjer se je danes vršila svečana proslava 25 letnice ustanovitve vojaškega tehničnega zavoda. S Hadžićem je odpoštovalo več višjih častnikov. Pri tej priliki se je posvetil

potu, ker postaja jasnost. Zato smo hvaležni g. Pucelju, da je našel zopet pot k g. Žerjavu. Upamo, da se bo v novi družbi dobro počutil in zato mu jo privoščimo iz srca.

G. Herman Wendel nas prosi, da objavimo tole njegovo

Izjavo

Gospod dr. Krnjevič ne razume položaja ali pa ga noče razumeti. Ves obupan se je poprijel nedolžnega avtomobila, ki sem ga dobil 19. avgusta za neko informacijsko vožnjo, kakor se je to zgodilo že gospodu Sauerweinu od »Matin«-a in celi vrsti nemških in nemških publicistov. Gre pa le za dr. Krnjevičovo trditve z dne 17. avg., da me plačuje belgrajska dispozijski fond. Prosim ne zavijajte in ne izmikajte se. Tu je mogoče le: dokazati ali preklcati.

Frankfurt a. M., 12. okt. 1928.

HERMAN WENDEL.

Slovenci v Italiji

Premeščeni slovenski učitelji.

Kljub temu, da se je šolsko leto že pričelo, ni mogoče dobiti še popolnega seznama slovenskih učiteljev, premeščenih uradno v Italijo. Sedanje stanje se namreč ne more smatrati za definitivno, ker so nekatere premeštve še v teku. Do danes je prešlo okoli 40 slovenskih učiteljev premeštitveni odlok in sicer:

Bizjak Justina iz Kozelj v milansko pokrajino; Černe Ljudmila iz Grgarja v (pokrajino) Genovo; Čotič Angela iz Vrtojbe v Genovo; Čuš Olga iz St. Petra pri Gorici v Rim; Feigel Ljudmila iz Ložice pri Vipavi v Rim; Jakič Jožef iz Skrbine v Bari; Jug Marija iz St. Petra pri Gorici v Firenze; Ivančič Marija iz Kronberga v Genovo; Kenda Albina iz Sempasa v Firenze; Krizman Gabriella iz Sempasa v Perugia; Ladač Marija iz Matulj v Perugia; Lenardič Peter iz Goč v Turin; Martelanc Vladimir iz Budanj v Potenzo; Nemeč Peter iz Vrtojbe v Ancono; Orel Rihard iz Števerjana v Campobasso; Prinčič Ana iz Kojškega v Neapolj; Radinja Anton iz Podgorja v Rim; Rudolf Ema iz Hrenovic v Campobasso; Rutar Anton iz Črnič v Aquilo; Šaplja Marija z Otelce v Perugia; Šaunig Kazimir iz Ozeljana v Perugia; Škarabot Emil iz Stomaža v Cosenzo; Stepančič Marija iz St. Petra pri Gorici v Neapolj; Tomšič Žilko iz Stjaka v Bologno; Valenčič Ana iz Jablanice v Ancono; Velišek Marija iz Renč v Neapolj; Vilhar Marija iz St. Petra na Krasu v Ancono; Virant Stanislava iz Matulj v Ancono; Vodopivec Alojzij iz Grgara v Aquilo; Volk Viktor iz Postojne v Firenze; Zorn Emil iz Solkana v Neapolj; Zorut Tereza iz Renč v Neapolj. — Nadalje so bili še premeščeni: Jože Munih iz Sel pri Volčah na otok Tremiti; Rudolf Jelinič iz Krtovišč pri Gor. Tribuši v Piemont; Leopold Kogej iz Spodnje Idrije v pokrajino Mantovo; Ivan Prinčič iz Zavrha pri Lepvi v Mantovo; Ida Petrič iz Črnege vrha v Lecce v Apuliji in Alma Hrast iz Zage v pokrajino Aquilo. Imena mest, navedenih pri vsaki premeštitvi, pomenijo glavno mesto pokrajine (provincie), v katero je bil učitelj premeščen. Učitelji gredo namreč vsi na deželo in ne morda v mesta. Niti fašistom ni fašizem prizanesel. Tako je n. pr. učitelj Škarabot, ki se je svojčas izdal za fašista in naravnost strahoval zavedne Slovence, ko je služboval na Otelci in na Vipavskem, premeščen v Kalabrijo, medtem ko je njegova soproga učiteljica ostala na Primorskem. Fašizem torej ne pozna hvaležnosti napram slovenskim renegatom.

★

God goriškega nadškofa. V sredo 10. oktobra je praznoval goriški nadškof Francišek B. Sedej svoj god. V škofijski palači se mu je poklonila goriška duhovščina v izredno velikem številu. Generalni vikar msgr. Sion je imel na nadškofa nagovor, v katerem je poudaril, da je vsa duhovščina posebno v današnjih težkih časih združena s svojim nadpastirjem. Škofa je manifestacija globoko ganila.

Ali še ni zadosti? V Prestranku so pogoreli veliki vojaški konjski hlevi. Škoda znaša okoli 350.000 lir. »Piccolo« je takoj udaril po Slovincih, češ, da so ogrenj podtaknili. Celo fašistovski glasilo je »Piccolo« zavrnilo, češ, da ni oportuno izjavljati kakke sklepe o postanku požara in da je treba počakati na izid preiskave. »Piccolo« je nato vest popravil, češ, da je verjetno, da se je seno vnelo samo po sebi. Prva Piccolova vest je seveda povzročila veliko razburjenje med fašisti in bati se je bilo novih preganjanj proti Slovincem.

Dva nova odvetnika v Ajdovščini. V Ajdovščini je odprl odvetniško pisarno mladi odvetnik dr. J. Gruđen v družbi z dr. Petričem. Tudi dosedanja odvetniška koncipient dr. Požru odpre lastno pisarno v Ajdovščini.

Obsojeni zaradi slovenske pesmi. V Gorici se je vršila v drugi instanci razprava proti obtožencem: Drašek Miha, Spacapan Večeslav in Remec Jožef iz Ozeljana ter Brankovič Miroslav iz Sempasa; Spacapan Pavla iz Sempasa in Spacapan Stefanija, Spacapan Jožefa in Tribuson Pavla, vse iz Ozeljana. Imenovani so bili v prvi instanci obsojeni na podlagi ovadbe karabinerjev, češ, da so v neki gostilni v Črničah peli neko protidržavno pesem. Pri obravnavi v prvi instanci ni hotel karabinerski brigadir izdati ovadhu, ki je svoje rojake denunciral. V prizivni razpravi pa je to storil; ovadhu je neki Marijan Vouk iz Črnič, star 25 let, ki je nastopil tudi kot prič. Sodni dvor je izrekel tole razsodbo: Prvi trije moški se obsodijo na mesec zapora, četrti dobi 25 dni. Tri dekleta se pogojno obsodijo na en mesec zapora. Spacapan Pavla pa na 25 dni. Obdolženci niso peli nikake protidržavne pesmi, pač pa navadne slovenske popevke, ki so se smele do danes po vseh gostilnah peti. Radi tega so vložili proti razsodbi priziv na kasacijsko sodišče v Rimu.

Usoda Primorcev v Argentini. Število Primorcev, ki so se do danes naselili v Argentini, se ceni na 15.000 duš. V zadnjem času se je nekaj izseljencev vrnilo v domovino, ker niso mogli najti dela. Eden izmed teh pripoveduje, da se morda kakim 5 od sto izseljencev dobro godi, ostali pa trpijo bolj kakor doma in bi se vrnili, ako bi imeli denar in bi se nekoliko ne sramovali. Edino zidarji zaslužijo dosti. Stalna mesta dobijo tudi vrtnarji. Vse to dobro vedo tisti, ki pospešujejo izseljevanje iz Primorske samo zato, da se čimprej iznebijo slovenskega življa.

Dunajska vremenska napoved. Zg. in Sp. Avstrija in Stajerska jasno, ponoči še mrzlo, ponekod slana, jutri višja temperatura. Vzhodna Tirolska in Koroška jasna, nekoliko topleje, prognoza negotova.

Novosadska vremenska napoved. Slab severni veter. Oblačno. Dež bo prenehal.

temeljni kamen nove tovarne za puške v Kragujevcu.

Maršal d'Esperay v Splitu

č Split, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Danes je sem prispel maršal Franchet d'Esperay v spremstvu kapitana Delonguemanna. Na kolodvoru ga je sprejelo številno županstvo. Pozdravil ga je pa veliki župan Perović, za njim pa občinski komisar Boneti. Vse mesto je v zastavah.

Boncour brani mornariški dogovor

v Pariz, 15. oktobra. (Tel. »Slov.«) Paul Boncour je včeraj v »Quotidienu« branil francosko-angleški mornariški dogovor, da je bil sklenjen na izrecno željo razorožitvene komisije. Zavzemal se je za to, da se sprejme Loudonov predlog za takojšnje sklicanje konference pomorskih držav. Dalje je zagovarjal, da se sprejme dodatni dogovor k paktu Društva narodov, po katerem naj v slučaju napada dobi napadena država samo tedaj pomoč Društva narodov, če se je podvrgla smernicam, ki jih določa razorožitvena konferenca Društva narodov.

Nova albanska zastava

v Milan, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Po naročilu kralja Zogua je albanska vlada sprejela novo zastavo. Imela bo na rdečem polju velikega dvoglavega orla z dvignjenimi kremplji in zlatim klunom, v sredi pa ima ščit z zgodovinsko krono Skanderbega.

Ludendorf gre na Kitajsko

v London, 15. okt. (Tel. »Slov.«) Po poročilih iz Nankinga je vojni minister Feng-jusiang povabil nemškega generala Ludendorfa, da prevzame reorganizacijo kitajske armade. Ludendorf je baje odgovoril, da bo obiskal Nanking, da se tam o stvari pogovori.

Macdonald v Berlinu.

v Berlin, 15. oktobra. (Tel. »Slov.«) Ramsay Macdonald je včeraj zvečer došel v Berlin.

Gorkij bolan.

v Berlin, 15. oktobra. (Tel. »Slov.«) Maksim Gorkij je radi bolezni odpoštoval iz Rusije, da bo prebil zimo v Sorrentu. Na svojem potu je došel v Berlin, kjer je bil začasno primoran ostati v postelji ter bo mogoče potovanje nadaljevati šele po nekaterih dneh.

Šahovski turnir v Berlinu

v Berlin, 15. oktobra. (Tel. »Slov.«) Pred začetkom 4. kola šahovskega turnirja je moral Tarasch radi bolezni odstopiti. Njegove partije so ertali. V četrtem kolu je Capablanca premagal Marshalla in Rubinstein Niemečeviča, dočim je ostala remis partija Tartakover-Spielmann. Stanje po 4. kolu: Spielmann 1½ (2), Capablanca, Tartakover 1½ (1), Reti 1 (2), Rubinstein 1, Niemečevič ½ (2), Marshall 0 (2).

Ofenziva proti primorskim Slovencem

Fašistovski režim se dela, kakor da gre popolnoma brezbržno mimo protestov v znanem svetu radi zadnjih ukrepov proti Slovanom v Italiji. Vendar pa so tu znaki, ki kažejo, da so rimski mogoteli pričeli računati s tujim in tudi domačim javnim mnenjem v tem pogledu. Drugače si ne moremo razlagati nove kampanje proti našim bratom po velikih italijanskih listih, ki se do danes za ta problem sploh niso brigali. Ta kampanja ni nič drugega kakor naročen zagovor težkih ukrepov proti narodni manjšini, ki ima edino ta greh na sebi, da še obstoja. Človek dobiva vtis, da se celo fašistovskemu režimu zdijo ti ukrepi tako gorostasni, da čuti potrebo opravičiti jih celo pred domačo javnostjo. Saj je jasno, da grmade laži o resničnem stanju na Primorskem v italijanskem tisku, ne morejo veljati zunanemu svetu, ki mu je resnica predobro znana, da bi mogel nasesti.

Tipični so članki, ki jih je napisal neki Orio Vergani za najuglednejši italijanski list »Corriere della Sera«. Če bi nova gonja ne imela tako določenih namenov, če bi bilo v Italiji še količkaj tiskovne svobode, bi si ne mogli misliti, da bi mogel ta veliki italijanski list natieniti take gorostasnosti in se ponižati na nivo zakotnih tržaških listov, ki hočejo s podobnimi gonjami dokazati pred rimsko gospodo svoj »raison d'être«.

Polemizirati s Corrierom ni vredno, a tudi ni mogoče. Iz odstavkov, ki smo jih posneli iz zaključnega članka v Corriero bo čitatelj uvidel, da je prepad med nami in njimi tako globok, da ni mogoče najti skupne podlage za debato. Opozoriti moramo predvsem na mesta, ki se tičejo odnosov med fašizmom in cerkvijo in ki prav naivno odkrivajo, kako pojmujejo fašisti krščanstvo in misijo katoliške cerkve sploh. Vidi se tudi, da hoče Corriere pripraviti ugoden teren za zadnji udarec proti Slovencem, za definitivno izgon slovenskega verouka iz šole in za pravi pogrom proti slovenski duhovščini. In kako prezirljivo se članek izraža o slovenski inteligenci! »Omejena in maloštevilna« je! Kdo pa je zapodil slovenske razumnike čez mejo?! Omenimo naj še, da bi bilo bolj oportuno, ako bi članek pustil pokojno Avstrijo na miru. Komu v korist izpade primera med Avstrijo in Italijo? Samo eno vprašanje: Kdaj se je pod Avstrijo zgodilo, da bi v nekaj mesecih zapustilo Primorsko okoli deset tisoč ljudi in šlo iskati kruha v Ameriko?

V prvih člankih je Corriere dokazal, da so bili najnovejši ukrepi proti Primorcem potrebni v zaščito slovenskega ljudstva proti teroristični akciji »od onkraj meje«. »Toda od onkraj meje, nadaljuje dopisnik v zadnjem članku, niso prišli samo zločinci, ampak tudi inspiracija za slavo-filsko propagando, ki ni našla pristašev med kmeti, pač pa med takozvanimi (!) slovenskimi intelektualci. Res omejeno razumništvu je to slovensko, brez tradicij, ki naj jih brani in brez druge misije, ki naj jo vrši — poleg osebnega koristiolovstva — razen tega, da skuša odtrgati zveste duhove od nove italijanske domovine in vzbujati domotožje po jugoslovanski domovini, domovini prepričanih se manjšin. Strank v večnem boju, trdovratnih separatizmov, avtonomij in hegemonij v boju druga proti drugi. Kmečko prebivalstvo dobro ve, kakšne so razmere v Jugoslaviji. Prebivalstvo, ki je zvesto združeno z jasno močjo fašistovskega režima, pazno sledi raznim homatijam v jugoslovanski domovini, spopadom, umorom in uporom, ki jih pripravljajo doma Slovani proti Slovanom, razdeljenim na neskončne delitve Hrvatov, Srbov in Slovencev. Za vse vedo Kraševci in odmevi težke notranje krize v Jugoslaviji se ne zgu-

bijo lahko med dolinami in gozdovi vzhodnega Krasa. Toda ali ne skuša ujeti tega prebivalstva v svoje mreže s stalno in skrito propagando kak trdovraten razkolnik, močan radi svoje preteklosti, močan po gospodarskih organizacijah, ki jim komandira, močan včasih — treba je to povedati, četudi je žalostno — po svoji cerkvi, ki v njej govori.

To vam je pripristo ljudstvo neskončnih potreb, ki ni podedovalo ničesar od Avstrije, ki se ni brigala za potrebe mase, ko si je enkrat zagotovila zvestobo voditeljev. Ljudstvo, ki ga je potisnila vojna v črno bedo, navezano na nerodovito zemljo v deželi, kamor težko prodre civilizacija tudi z najmanjšimi udobnostmi, navajeno po avstrijski tradiciji, da verjame samo »všijim«: učiteljem, duhovnikom in odvetniškim mazačem, ki so upravljali kulturo, vero in zakon. To ljudstvo veruje danes v Italijo. Toda prevlečko zanj je nastavljenih še okoli njega in še predelikatnega orožja se poslužuje propaganda, da bi se ne pokazala nobena negotovost in da bi ne vzkliklo kako seme razdora.

Fašizem je vselej našel slovensko ljudstvo v kleščah obleganja. V večjih središčih se je vršilo prej rdeče obleganje slovenskih inteligentov, ki so si nadeli krinko komunizma, da bi si pridobili »tovarišec« iz Italije, in zeleno framasonsko obleganje slovenskih liberalcev. Na kmetih obleganje klerikalcev. Najlažje je bilo razbiti in uničiti vrste rdečih oblegovalcev; bitka se je vršila na planem in je bila takoj dobljena. Ko so bili odstranjeni komunisti, je bilo treba pričeti s čiščenjem v središčih liberalizma in protitalijanskega klerikalizma, ki so se nahajala kakor pred vojno v Trstu in Gorici in so razširjala svojo akcijo na deželo s pomočjo gospodarskih organizacij, majhnih bank in posojilnic in s pomočjo svojega konfesionalnega gospodarstva.

Fašizem je čakala delikatna naloga. Slovence so se v mestih odpovedali odprtemu boju, a postojanke liberalizma in klerikalizma so ostale trdne; naslanjale se niso samo na poklene politike, ampak na odvetnike in duhovščino. »Z lahkoto« je fašizem načel slovenske učitelje z italijanskimi. Odpravil je slovenski jezik iz šole, slovenske učitelje je upokojil ali premestil iz majhnih slovenskih vasi v velika italijanska mesta, kjer se jim najboljše godi in dobivajo večjo plačo. (V razpisu so slovenski učitelji premeščeni v najbolj pušne kraje, ki jih ima Italija, nekateri celo v kraje, ki so določeni za konfiniranje. Prip. ur.) Drugo je bilo čiščenje bolj težko radi interesnih zvez, ki so jih navezali slovenski odvetniki in duhovniki potem velikih in majhnih bank, ki so jih sami upravljali, z zadolženimi kmeti in trgovci.

Vsem je znano, da so pisarne slovenskih odvetnikov politična središča starega liberalizma, ki mu je bila do prod kratkim »Edinost« politično glasilo. Ta list se je tiskal v slovenskem jeziku in šel v protitalijanskem delu tako daleč, da ni obžaloval umora miličnika Cerkvenika in da je skušal z izmišljenimi vestmi zbuditi paniko med vlagatelji podružnice Ljubljanske kreditne banke v Gorici, ko je prešla v roke zavoda Banca Nazionale del Lavoro. Tako se je dala »Edinost« zasačiti in radi tega je bila upravičeno ustavljena. Taktika slovenskih odvetnikov pa obstoji v tem, da kažejo na zunaj pokornost zakonom in da agitirajo samo s pomočjo nevednosti svojih klientov in se vikaajo v bančne zavode s slovenskim kapitalom. Slučaj slovenskega odvetnika in bivšega poslanca Čoka, ki je bil zasaden pri zločinskem delu proti državi (!), ko je z denarno nagrado napeljeval k zločinskim protitalijanskim manifestacijam in de-

njem (!), je prav v zadnjem času pokazal, kakšno akcijo razvijajo slovenski advokati. Če pomislimo, da so mnogi izmed teh, »magna pars« pri slovenskih bankah in posojilnicah, ki še obstojajo v Julijski krajini, bomo razumeli, kakšna sredstva rabi njihova propaganda, da lažje vpliva na revno slovensko ljudstvo.

List se tolaži, da bo delovanje slovenskih odvetnikov samo po sebi nehalo, ko se bo uvedel italijanski zakonik na Primorsko; slovenski advokati ne bodo mogli potem več konkurirati z italijanskimi. Mnogo dela je imel fašizem s sanacijo (!) slovenskih bank in za drug. »Corriere« z zadoščenjem ugotavlja, da je Zadruga zveza v Trstu, last liberalne skupine, potem kompromisa prešla v italijanske roke. Težak udarec za Slovence v Italiji pomeni likvidacija podružnice Ljubljanske kreditne banke v Gorici. Toda fašistovska izčiščevalna akcija se ne bo ustavila pri tem, temveč se bo previdno nadaljevala proti vsem zavodom, »pri katerih pomeni obnova menice ali znižanje obrestne mere tiho obvezo protitalijanskega slovenstva. Ko bo tako iztrgano iz rok glavno orožje, denar, bo fašizem zagotovil temu denarju bolj zdravo upravljanje in ko postanejo zavodi enkrat italijanski, bodo investirali denar v miroljubno in koristno delo, mesto da se z njim uganja razkol.

Še bolj delikatna je akcija, ki je potrebna za predor jezika slovenskega klerikalizma. Noben režim se ni mogel bolj »kot fašistovski potom svojih neizmernih zaslug za Cerkev in radi svojega absolutnega spoštovanja cerkvenih oblašev pridobiti večje pravice do zahtev, da ne deluje vera nikdar proti državi, ampak da jo podpira pri vzgoji mase. Kakšno akcijo razvija slovenska duhovščina med Slovenci? Prepogosto, včasih radi raznih okoliščin, ki morda niso nastale po volji nekaterih duhovnikov, pač pa radi njihovega pasivnega odpora, je akcija slovenske duhovščine usmerjena proti čisto nasprotnim smotrom kakor jih hoče fašizem, da oblikuje duha novih italijanskih državljanov. Da ne govorimo o sedanjih duhovnikih, tradicija slovenskega duhovnika je bila vselej protitalijanska. Ali je treba omeniti, da je eden izmed slovenskih intelektualcev na Primorskem duhovnik Simon Gregorčič, pozival Sočo v prav nekrščanski pesmi, naj stopi čez bregove in potopi sovražnika, ki bo prišel z juga?

In četudi se kak posamezen slučaj v splošnem verskem položaju da razlagati z dejstvom, da sega neko dušno pastirstvo — govorimo o goriški nadškofiji — tudi preko državne meje (!), je vse to samo nov dokaz, v kako težkem položaju se fašizem včasih lahko znajde v svojih odnosih do slovenske duhovščine, ko gre njeno delovanje preko meje in je v nasprotju z delom italijanske države.

Indirektna propaganda, poreče kdo. Toda treba priznati, da je to slovenska propaganda, ki jo vršijo sistematično duhovniki, ki govorijo, pridigajo in molijo v slovenskem jeziku. (To je največji zločin slovenskega duhovnika. Prip. ur.) Res se v cerkvah v Trstu — kar se je godilo še pred šestimi meseci pri Sv. Antonu Starem — ne pridiguje več v slovenskem jeziku; tudi upamo, da se ne pripeti več, da se bodo postne pridige v neki cerkvi v Gorici vršile v slovenskem jeziku kakor lansko leto. Toda v vseh drugih mestih in po vsej deželi vršijo slovenski duhovniki avtomatično in vztrajno propagando za slovenstvo ne samo z razdeljevanjem nabožnih knjižic, ki so pisane v duhu »naše slovenske vere« (!), temveč tudi s slovenskim pridiganjem, s poučevanjem verouka v slovenskem jeziku, s slovenskim liturgičnim prepevanjem, ki je spo-

je od nekdanj bila znana po svoji hudobnosti.

Danes pa je cela hiša vesela, četudi se pere perilo, ker se rabi

drinilo latinsko, s slovenskim cerkvenim petjem in potom slovenskega klerikalnega tiska.

Kako je mogoče spraviti to stanje v sklad z zahtevo fašizma po italijanski in edinstveni vzgoji svojega naroda? Kako je mogoče spraviti v sklad potrpežljivo delo naših učiteljev in naših otroških vrstev, ki vzgajajo otroke k italijanski zavesti, z delovanjem slovenske duhovščine, ki poučuje v šoli v slovenskem jeziku? In če bi se ta dvojezični pouk mogel dovoliti še v krajih, kjer bi ne bilo protitalijanske propagande, kako je mogoče, da bi ga ne smatrali za škodljivega, kjer se še vrši ali se je vršila ta propaganda tajno ali se je vršila celo potom teroristične akcije od onkraj meje? In ali ni absurdno — da navedemo samo en primer izmed mnogih — položaj sto in sto Italijanov v Postojni, ki morajo k slovenskemu duhovniku, ako hočejo iti k maši? In ali ni krivično, da se morajo otroci Italijanov, bivaajoči v slovenskih krajih, učiti verouk v slovenskem jeziku, ki ga ne razumejo, ali pa se mu morajo odpovedati?

To stanje v veliki meri zadržuje rešitev drugorodnega problema in ustvarja neznozne razmere Italijanom, ki v vedno večjem številu prihajajo in se vračajo (!) v odrešene kraje in ki so prisiljeni ali odreči se verskim opravilom ali prilagoditi se stanju popolne inferiornosti. Za izpremembo tega stanja — ne v naš prid, ampak radi potreb dežele, kjer je italijansko uradni jezik in se vedno bolj širi — bo fašizem gotovo našel pri višjih cerkvenih oblastvih pot do sporazuma. Fašizem, ki je v Italiji vrnil veri spoštovanje, lahko zahteva od svoje strani, da se vera postavi, četudi nehoti, na pot protitalijančevanja v teh krajih, kjer je njegovo delo bolj delikatno in kjer njegov pohod nese dalje ne samo rimsko pravo, ampak tudi rimsko vero.

Dr. Pavel Avramovič

se je vrnil ter zopet redno ordinira

od 9—11 in od 2—4 popoldne

Aleksandrova cesta 7

vhod Beethovnova ulica 9-I

Dr. V. Šarabon:

Čez Atlantik

(Dalje.)

»In črnci? Kaj je z njimi?«

Morate razločevati vprašanje črncev v južnih in v severnih državah. V južnih državah imajo črnci bolj malo pravic in obstoja proti njim nekakšen socialen bojkot. Črnci se mora na cestnem hodniku umakniti vsakemu belemu, kaj šele črnci beli dami! Tam na jugu pomenijo črnci nevarnost za bele, zato to strogo postopanje. Na severu je drugače, tam še niso nevarni. Nekateri guvernerji jim gredo zelo na roko in jih nastavljajo tudi že za uradnike.

In se zares prav smešno vidi, ko sem videl na primer črnega policista, ki je zapisal belega avtomobilista vsled prehitre vožnje! Pred 20 leti bi bilo to v Ameriki popolnoma izključeno. Vendar pa tudi na severu črnci ne smejo prebivati v vsakem kraju; na nekaterih postajah sploh izstopiti ne smejo. Kjer so kaj večjega zagrešili, tam jim bivanje prepovejo. Pravijo, da jih tako vzgajajo; češ, da bodo pametni in da se bodo drugič znali varovati. Je tudi nekaj. Splošno, kar sem mogel v onih par dneh opaziti, je tole: Črnci in beli živijo drug poleg drugega, ne pa drug z drugim. V Chicagu imajo črnci veliko banko, v katero ne sprejmejo nobenega belega uradnika itd.

Tam v Chicagu sem se moral nekoč na cestni železnici zelo smejeti. V Chicagu nimajo centralnega kolodvora; in če prideš na primer iz Jolietta gor in hočeš naprej v Milwaukee, moraš prestopiti. A kdo si bo vse to zapomnil, kar so mi o. francižani v Lemontu napisali! Prišel sem iz Lemonta in sem stopil v cestno železnico. Vozil sem se in vozil. Slednjič sem sprevodnika vprašal, če se prav vo-

zimo in kako naj nadalje postopam, da pridem na postajo. La Salle (od tam gre vlak v Milwaukee). Niti besedice ga nisem razumel, kaj je odgovoril. Hrup strašansko, moja angleščina — kolikor sem znal — iz knjig, uho pa na zvoke čičaških konduktirjev uprav nič navajeno. Gledala sva se, oba v zadregi. Prišla mi je rešilna misel, in sem mu prav počasi in razločno rekel: »Rad bi prišel na postajo La Salle. Ne vem, kaj bi prestopil. Prosim Vas, kadar bom moral prestopiti, recite mi, naj grem dol, pokažite mi na cesti prostor, kjer naj čakam, zakričite mi na uho številko ali ime električnega voza, s katerim se bom vozil naprej, in Vam bom zelo hvaležen.« »Dobro,« je rekel. Spet smo se vozili. Po preteku polovične večnosti me je prijel sprevodnik za ramo in mi je rekel, da moram ven; pa na uho mi je zakričal »Down-town« in mi je pokazal kvadratni meter, kjer sem čakal. Prišel je voz »Down-town«, vstopil sem in sem sprevodniku že kar takoj razodel svoje želje. Vidiš, in šlo je, in srečno sem vstopal, izstopal in prestopal do postaje La Salle. Tam seveda zopet gor in dol po stopnicah, čez in nazaj. No, slednjič je bilo vse v redu, in drdrali smo proti Milwaukee, raznim razočaranjem nasproti.

Skušnja me je naučila in tudi drugi so mi rekli, da je najbolje vzeti si taksi, če se na cestno železnico prav zares dobro ne spoznaš. Kakor se spozna na primer gospod Hudé v New Yorku ali pa gospa Danetova v Chicagu. Sicer te stane taksi morda par centov več, a prihraniš si neštete silitnosti in skrbi. Navadno te ne nameravajo ukaniiti. Najbolje je, da imaš napisan na listku naslov, kamor hoče: pokažeš ga šoferju in dobro je. Zanimivo je gledati ljudi, kako pazijo na številke spredaj pri šoferju. Drago ni, včasih se pa le nabere. Na primer, ko sem v Milwaukee iskal gospoda Pakiža. To se je nabralo! Še bolj pa,

ko sem v St. Louisu iskal gospoda Clarka. Usedel sem se v avto vdan v milost šoferjevo. Šla sva in šla in ni bilo konca. Številke spredaj so se čudovito hitro množile; 55 centov, 65, 75 itd., vselej 5 na koncu. Zamižal sem. Ko sem spet očel odprl, sem zagledal 1 dol. 95 c. Spet sem zamižal in spet sem pogledal: 3 dol. 15 centov. Tako smo štrleli drug v drugega, jaz v številke, one vame. Končni efekt in rezultat: 5 dol. 80 centov. Kar je, je, sem si mislil. In vendar ni bilo tako; pozabil sem bil na kavalirstvo Amerikancev. Rekel sem šoferju, naj spodaj počaka; jaz sem šel pogledat, če je g. Clark doma. Če bi ga ne bilo, bi se bil zapeljal takoj nazaj na kolodvor in še isti večer v Chicago. Pa je bil — kakor sem že pisal — doma. Vprašal me je, kako sem do njega prišel. »S taksijem.« — »Kje je?« — »Spodaj. Moram takoj dol, ura drdra naprej.« — »Te sramote mi pa vendar ne boste napravili. In trudni ste tudi. Usedite se in pijte whisky. Bom takoj nazaj.« Takšni so ameriški kavalirji. Ne bom nikdar pozabil. In naslednji dan me je g. Clark še van okoli vozil noter v sotočje Mississippija in Missourija, zvečer pa me je spremil z voznim listkom za vlak in za spalni voz do Chicago. In vse to tako naravno in lepo, da ne moreš biti užaljen. In mu tudi niti najmanjše nisem pokazal, da nisem v dolarjih rojen; to je prišlo samo od sebe, kot nekaj povsem umiljivega.

Drug šoferski slučaj sem doživel v Trstu. Ker sem prišel med prvimi z ladje dol in iz carinarnice ven, je mislil šofer, ki me je vozil na kolodvor, da sem iz prvega razreda, torej gotovo Amerikane. Za kratko razdaljo od pristanišča do kolodvora mi je računil 20 lir, števce je pa kazal 4 lire. Najprvo sem ga vprašal, če je znorel. Ko je odločno zanikal, sem ga naprej vprašal, kaj misli. »Da mi boste plačali 20 lir.« Sedaj sem mu tudi jaz rekel, da nisem norčec, in sem hotel zapisati

številko njegovega avtomobila. »Zakaj pa to?« — »Plačal Vam bom 20 lir. Vi mi boste na listku potrdili, da ste mi računili za vožnjo od Saturnie do kolodvora 20 lir, števce pa da je kazal 4 lire. S tem listkom grem na policijo in ga bom tam pokazal. Kaj v Trstu v takšnih slučajih ukrenejo, ne vem; mislim pa, da boste licenco zgubili.« Kakor jajca debele oči je imel, tako me je gledal. Pa kako je pil. »Vi pa niste Amerikane!« — »Seveda nisem.« — »No, pa dajte, kar hočete.« — »Vidite, ko ste ustavili in sem videl številko 4, sem vzel v roko 4 lire in še eno zraven, ki je običajna; poleg tega 2 liri za napitnino, skupaj 7. Tukaj so. A dam vam jih samo 5, ker ste tako nesramni.« Zelo rad jih je vzel in vesel je bil, da nisem številke napisal. Ko je odhajal, sem ga slišal: »Ta vrag pa res ni Amerikane!« Kako morajo te žrtve izjemati! In Amerikane si še pomagati ne more, ker razen angleščine nobenega jezika ne zna. Za vsak krajcar pa tudi ne bo na konzulat letal.

Jugoslovanska knjigarna

v Ljubliani

priporoča:

Bauman E.: Der heilige Paulus. Autorisierte Übersetzung aus dem Französischen v. M. A. Frelin v. Godin. 463 str., vez. 98 Din.

Bertrand L.: Die heilige Theresia. Autorisierte Übersetzung aus dem Französischen v. M. A. Frelin v. Godin. 312 str., vez. 68 Din.

Bierbaum P. A.: Keine Angst vor Gott! Eine Trostbotschaft f. d. Kleinmütigen. 70 str., nevez. 10,50 Din.

Chesterton, G. K.: Der heilige Franziskus v. Assisi. 158 str., vez. 60 Din.

Franzen P. F.: Werden und Reiten einer ringenden Seele. 221 str., vez. 52 Din.

Gruber P. D.: Skeptismus und Unglaube. Populäre Zeitpredigten, 81 str., nevez. 29 Din.

Kaj je novega

Koledar

Torek, 16. oktobra. Gal, Gerard, Maksima, Florentin. — Jutri: Margareta Mar. Alakok. — 290. dan v letu.

Zgodovinski dnevi

16. oktobra: 1898 se je otvoril novi češki Narodni dom na Dunaju. — 1660 je umrl pesnik Paul Scarron. — 1752 se je rodil pisatelj Adolf baron Knigge. — 1793 je bila obglavljena Marija Antoaneta. — 1813 je bila bitka pri Lipskem. — 1827 se je rodil slikar Arnold Böcklin. — 1854 se je rodil angleški pisatelj Oskar Wilde. — 1814 je bil Napoleon I. v tridnevni bitki pri Lipskem poražen. — 1861 se je otvorila v Kranju dvorazredna gimnazija. — 1813 je bil Napoleon I. pri Lipskem popolnoma premagan. — 1483 so pridrli Turki zopet na Koroško v Podjunsko dolino. — 1895 je bila blagoslovljena nova deželna bolnica v Ljubljani. — 1887 je umrl Fran Levstik. — 1889 se je otvorila blaznica na Studencu. — 1878 je bila demobilizacija avstrijske armade v Bosni in Hercegovini. — 1915 je Francija napovedala vojno Bolgariji. — 1914 je umrl bivši vseučiliški profesor dr. Jaromir Čelakovsky. — 1456 se je ustanovilo vseučilišče v Greifwaldu. — 1553 je umrl slikar Lukas Cranach.

Osebnosti

★ Franchet d'Esperay v Zagrebu. V nedeljo ob 6.10 zvečer je prišel v Zagreb z belgradskim brzdovlakom maršal Franchet d'Esperay. Na kolodvoru so ga sprejeli zastopniki vojaških oblasti z armijskim poveljnikom generalom Matičem na čelu. Maršal d'Esperay se je odpravil z generalom Matičem na armadno poveljstvo, kjer se je vršila intimna večerja. Ob 8.20 zvečer je maršal d'Esperay odpoštoval v Split.

★ Odlikovanje. Občinski odbor mestne občine Kostanjevca je v seji dne 14. t. m. imenoval g. župnika Jerneja Podbevška v priznanje njegovih neumornih zaslug za svojega častnega občana.

★ Šolske obcane. Premeščeni so: Marija Urbančič iz St. Petra pri Novem mestu v Gaberje pri Novem mestu; Gizela Gregorič iz Strug v Gaberje; Irena Jan iz St. Vida nad Ljubljano v Moste; Vladimir Berce iz Mirne v Loski potok; Marija Kovič iz Tržišča v Podblico; Franc in Lea Bizjan iz Mokronoga v Tržišče; Katarina Blejec iz Podblice v St. Vid nad Cerkljico; Mara Sancin-Bunc iz Studenca v Mirno. — Vzponednice so dovoljene osnovnim šolam na Bizeljskem in v Veliki dolini.

★ V naše državljanstvo je sprejet Serafin Saheid, zidar iz Ljubljane.

★ Iz vojaške službe. Prevedni so v zrakoplovstvo zrakoplovno-tehnični kapetan I. razr. Velkoslav Tomažič in Hugo Trostman; zrakoplovno-tehnični kapetan II. razr. Josip Ulčakar in konjski podporočnik Franc Jerab; v administrativno skupino inženjersko-tehnične stroke admin. kapetan II. razr. Vladislav Orlovič; v pehoto rez. zrakoplovni poročnik Viljem Ivanšič in rez. zrakoplovni podporočnik Ivan Klein, Josip Uršič in Dušan Ugric.

★ Umrl je v nedeljo, 14. oktobra, na svojem domu v Sestranski vasi pri Trati v Poljanski dolini g. Franc Demšar, zavezen katoliški mož in vzoren družinski oče. Zadnja leta ga je Bog obiskoval s težkimi krizi, ki je pa vse vdano v voljo božjo prenašal. Nekdaj med najbolj premožnimi posestniki, je moral zadnja leta vsled raznih nesreč zelo varčevati, da je mogel svojo družino oskrbeti z najpotrebnejšim. Prav do zadnjega je vestno izpolnjeval vse verske dolžnosti; četudi težko, pa je vendarle še prihajal ob nedeljah k službi božji, dokler mu niso vse moči odpovedale. Kako vzorna je bila vzgoja otrok v Demšarjevi družini, se vidi iz tega, da so trije sinovi, Janko, Anton in Alojzij, stopili v jezuitski red. Pred par leti je Bog poklical k sebi Demšarjevo mamo Heleno, sedaj še očeta. — V nedeljo, dne 14. t. m., je umrla gospa Ivana Doles, gostilničarka in posestnica v Gor. Logatcu. Bila je velika dobrotnica cerkvi in revežem, vneta in delavna članica kat. prosv. društva v Gor. Logatcu in zglebna ter marljiva gospodinja. Pogreb bo danes ob 4 popoldne. — Pri Sv. Barbari niže Maribora je umrl v redki starosti 96 let Mat. Satler, mož korenina, ki na svoja stara leta nikoli ni bil bolan, ampak vedno v polni posesti svojega zdravja. Ze 26. leto je živel pri svojem dobrem najmlajšem sinu kot užitek. Šele letošnjo nemila divja pomlad je zrušila njegovo zdravje. Bil je narodno zaveden Slovenec, saj je bil naročnik Mohorjeve družbe od njenega početka ter štajerskih listov »Slov. Gosp.« in »Stražev«. Kot dolgoletni župan občine Jablanca je v letih okrog 1880 hodil volit na Ptuj slovenskega poslanca za dunajski parlament. — V Trzinu na Dolenjskem je umrla v 68. letu starosti gospa Marija Prijatelj. Pokopna je bila velika dobrotnica ubogih. Pogreb bo danes popoldne.

Ostale vesti

★ Razpis zdravniških mest. Ljubljanski občinski odbor razpisuje mesti okolišnega zdravilca za zdravstveni okoliš Grosuplje in

Bizeljsko s prejemki, ki jih navaja čl. 9 oblastne »Uredbe, s katero se ureja samoupravna zdravstvena služba izven mesta Ljubljane«, t. j. temeljna plača letnih 9000 Din s pripadajočimi petletnicami. Krajevna doklada, ki ni vsestvena v pokojnino, znaša za zdravstveno okolišje Bizeljsko 9000 Din, za Grosuplje pa 6000 Din letno. Zdravstveno okolišje Grosuplje je pripravljeno dati na razpolago zdravniku brezplačno stanovanje. Prošnje, opremljene s potrebnimi dokumenti, je vložiti do 15. novembra 1928 pri ljubljanskem občinskem odboru.

★ Uradni list št. 97 od 13. t. m. objavlja med drugim: Pravilnik o izpitih za kurjače v rečnem brodarstvu in Pravilnik o delovanju, redu in pouku na državnih tehniških srednjih šolah.

★ Išče se dedič. Dne 29. maja 1917 je umrl v mestu Wells, Mich. Zed. drž. Sev. Amerike naš državljani Franc Kinkor-Kinkela iz Breške vasi. Išče se njegova vdova. Naproša se vsakdo, ki kaj ve o pokojniku ali njegovi vdovi, da to takoj javi izseljenškemu komisariatu v Zagrebu, pozivajo se na številko 3458 ex 1928.

★ Nov živinski in kramarski sejem v Martjancih v Prekmurju bo dne 23. oktobra. Kupci se vabijo.

★ Nesreča. V St. Vidu nad Ljubljano je preteklo nedeljo zjutraj osebni avto povozil neko žensko, ki se je skupno z nekim moškim pripeljala na enem kolesu menda iz Vikeč. Povaljala se je v blatu in zvinila si je eno roko. Hujše nesreče pa ni bilo; ljudi se je takoj precej nabralo, ugrabili so, kdo je največ kriv: ali šofer, ali kolesar z žensko ali — alkohol.

★ Uboj. Iz Trbovelj nam poročajo: Pretekli teden je v neki gostilni na Pqsetju neka družba do pozne noči popivala. Naenkrat je prišlo do pretepa, v katerem je nekdo Alojzija Holeška z železnim predmetom tako silno udaril po glavi, da mu je prebil črepijo. Holešek je včeraj v trboveljski bolnišnici umrl. Orožniki zasledujejo ubijalca.

★ Pogrešani fant. Dne 24. avgusta 1928 je prišel 16letni nekoliko slaboumni Anton Blažič iz St. Ilje pri Velenju z svojo sorodnico Marijo Trnek, tudi iz St. Ilje, v trg Velenje po opravkih. Tu sta se zgrešila in se je Anton Blažič, misleč, da je teta Marija Trnek že odšla, proti večeru sam napotil nazaj proti domu v St. Iljo. Zgrešil pa je pravo smer in je taval dolgo v noč v smeri proti St. Janžu na Vinski gori, dokler ni okrog polnoči prišel do posestnika Rudolfa Brecla v Prelski. Tu je bil od domačih, v domnevi, da ima slabe namene, prijel, pretepen, privezan in drugo jutro izpuščen. Po navedbah sosedov je fant v jutro od te hiše odšel v smeri proti domu, vendar od takrat naprej manjka vsaka sled za njim in se do danes še ni prijavil. Domneva se, da je zlasti vsled nezgodja, ki ga je utrpel čez noč v prej omenjeni hiši, med potom omagal in umrl. Vsakdo, ki bi utegnil sedaj ali v bodoče doznati kako sled ali sicer kakšne podatke o izginelem fantu, se poziva, da to sporoči naravnost okrajnemu sodišču v Sočanju kot preiskovalni oblasti.

★ Avtomobilna nesreča. Na povratni vožnji iz Gradca se je na nekem nevarnem ovinku v bližini St. Ilje v Slovenskih goricah prevrnil avto, v katerem se je vozil ravnatelj Kuhrich s soprogo in pa gospa dr. Krausova iz Maribora. K sreči je avto tik nad železniško progo ob nekem kamnu obstal. Potniki so ostali nepoškodovani, pač pa se je avto popolnoma razbil.

★ Tramvaj povozil kmetico. V Zagrebu se je v nedeljo v opoldanskih urah pripetila huda tramvajska nesreča v Baroševi ulici. Tramvaj je namreč povozil 37letno kmetico Mijo Bedekovičovo iz Jakuševca. Nezvestno žensko so s hudimi poškodbami prepeljali v bolnico. Njeno stanje je brezupno.

★ Mladenič ubil 80 letnega starca. V vasi Marinovec pri Križevcu je izvršen te dni velik zločin. Dva kmeta, prvi mladenič, drugi pa 80 leten starček, sta se sprla. Mladenič je v spreletu uderil starčka s kolom po glavi, da je bil takoj mrtev. Mladenič je bil aretiran, brani pa se se tem, da je ubil starčka v silobranu.

★ Krvava družinska drama v Bački. Crozen zločin je bil izvršen te dni v Bački Topoli. Posestnik Josip Vikos se je sprl s svojo ženo in ji je v prepiru z nožem prerezal trebuh, da so ji izstopila čreva. Zatem je zažgal hišo ter ni nikogar pustil notri, da bi ogenj gasil. Žena je imela še malo moči, tako da je mogla pri drugem izhodu pobegniti iz hiše, držeč čreva v roki in proseč pomoči. Nato je Josip odšel na podstrežje in se obesil. Kmetje so vdri na podstrežje, prerezali vrvi in rešili še onesveščenega Josipa, katerega so s težko ranjeno ženo vred prepeljali v bolnico v Subotico. Upati je, da bo žena ostala pri življenju. Vikos je v svoji vasi znan kot velik nasilnež.

★ Cerkevna umetnost. »Propaganda artis ecclesiae« poslika ali popravlja oltarno sliko ali cerkev na Slovenskem v letu 1929, za režijsko ceno. Prijave naj se pošljejo na »Roz-

hledi v umeni crkvenim«, Praga XII, Kra-

meriova 10, Češkoslovaška.
★ Pri boleznih srca in poapnenju žil, nadenju h krvavenju v možganih ter napadom mrtvouda zagotavlja naravna »Franz-Josef«-grenčica lahko odvajanje brez napora. Znanstvena opazovanja na klinikah za bolezni krvnih žilic so dognala, da »Franz-Josef« voda posebno starejšim ljudem zelo dobro služi. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

★ Krasna izbira bluz, otroških oblek po nizki ceni. Krištofič-Bučar, Stari trg 9.

Večerne obleke

iz brokata, crep de china, crep satena in crep georgeta že od Din 390—

P. MAGDIČ - LJUBLJANA

Ljubljana

Nočna služba lekarn

Drevi imata nočno službo Bohine na Rimski cesti in Levstek na Resljevi cesti.

★ Maršal Franchet d'Esperay v Ljubljani. V sredo ob 13.53 se pripelje v Ljubljano zmagovalec na solunski fronti in odlični naš prijatelj maršal Franchet d'Esperay. Ložiral bo v hotelu Union. Ljubljana in ves slovenski narod mu bo priredil svečan sprejem. Pozivamo vsa društva, da se z zastavami udeležijo sprejema na kolodvoru. Prosimo posebno ženska društva, da pridejo članice društev v čim večjem številu v narodnih nošah. Istega dne se vrši na francoskem konzulatu v Beethovnovi ulici recepcija. Maršal d'Esperay bo napravil obiske pri civilnih in vojaških oblastih. V prihodnjih dneh si bo ogledal razne zanimivosti v Ljubljani in tudi naše pokrajinske krasote.

★ Someščani V sredo, dne 17. oktobra 1928 ob 13.53 pride v Ljubljani slavni zapovednik brezvišnih armad na solunski fronti francoski maršal Franchet d'Esperay ter ostane tu do 20. t. m. Maršalu se priredi na kolodvoru slavnostni sprejem. Vabim Vas, da se udeležite sprejema v kar največjem številu, da izkažemo svoje čustvo hvalečnosti in prijateljstva velezaslužnemu vojskovodji in s tem vsemu francoskemu narodu. Mestna občina bo razobesila zastave na vseh svojih poslopih. Vabim Vas, da okrasite svoja poslopja z narodnimi zastavami tekom maršalovega bivanja v Ljubljani. — Župan: dr. Dinko Puc.

★ Redek jubilej dela. Danes praznuje g. Franjo Mulaček, poslovodja tvrdke I. C. Mayer, petdesetletnico, odkar je vstopil pri tej tvrdki v službo, ki jo je nepretrgoma zvesto in požrtvovalno opravljal v splošno zadovoljstvo svoje tvrdke. Gospod Franjo Mulaček je bil rojen dne 15. junija 1850 in je najstarejši nastavljenec pri tvrdki. Izučil se je pri ljubljanski tvrdki F. M. Regorscheke, pri svojem sedanjem delodajalcu pa je vstopil v službo dne 16. oktobra 1868. Od leta 1919., ko se je trgovina preselila iz barake v Zvezdi v Filipov dvorec, je bil poslovodja te tvrdke podružnice, vse do leta 1922. Tedaj je bil Filipov dvorec prodan Slavenski banki in je morala tvrdka opustiti ta lokal, g. Mulaček pa je prevzel mesto poslovodje v glavnem detajlnem oddelku za moško blago. G. Franjo Mulaček živi že dolgo vrsto let skupno s svojo soprogo v hišici na Sv. Petra cesti 81 in je znana osebnost šentpetrškega okraja. G. Mulaček je bil vedno strogo narodno in krščansko misleč človek. Bil je vedno v ospredju na vseh taborih, kadar je bilo treba dokumentirati slovenstvo in je v tem duhu vzgojil tudi svoja sinova podpolkovnika Franca, uradnika Kmetijske družbe Jožefa in hčerko, vdovo po umrlem dr. Tomažiču, tajniku bivšega deželnega odbora. Gospod jubilar je že desetletja zvest naročnik »Slovenca«. Danes slavi svoj redki jubilej čil in zdrav v krogu svoje družine, obdan od množestvilnih vnukov. Tvrdka bo jubilaru priredila danes v krogu svojih nastavljenecv intimo svečanost, da tako počasti moža, ki naj bo vzor vsem.

★ Jesensko vreme. Po deževnih dneh, ki so v predsedkih nastopali v zadnjih tednih, je zadnje nedeljo vreme spremenilo svoje lice. Zjutraj nas je iznenadilo in vprav razveselilo prilično toplo jesensko solnce, ki je prijeto in blažilo ogrevalo vse ene številne sprehajalce, ki v nedeljskih dopoldnevih tako radi pohite na sprehod v Tivoli in drugam v okolico. Tako solnčno in toplo vreme je ostalo skozi celo dopoldne in potem še popoldne do petih. Okrog petih se je namreč nenadoma spet vsul rahel dež, ki je potem tekom večera stalno po malem rosil, v predsedkih pa tudi v močnejših nalivih. V Ljubljani so med deževjem padali tudi težki sneženi kosmiči, ki pa so se seveda na mokrih tleh takoj raztopili. Tako se nam je sneg letos precej kmalu napovedal. Ponoči se je potem nebo zjasnilo, nastopil je precejšen hlad, okoli polnoči je legla na okolico celo gosta megla, ki pa se je kmalu spet dvignila, — in tako je prebivalstvo Ljubljane in okolice v ponedeljek zjutraj pozdravila izredno močna slana, obenem z občutnim mrazom. Slana ni napravila kakšne posebne škode, ker so poljski sa-

Trenchcoat

Najmodernejšje

Schwab

Dežni plašči

deži po večini že spravljani. Pospešila pa je na drevesih odpadanje listja.

★ »Stvar Makropulos«, komedija K. Čapka, se vzporedi v soboto 20. t. m. v opernem gledališču. To velezanimivo delo si je izbrala za svoj štiridesetletni jubilej naša stara znanka, odlična umetnica ga. Gusti Danilova. Ker je pričakovati velikega obiska, opozarjamo vse prijatelje in znance slavljence, da si pravočasno preskrbe vstopnice.

★ Permanentna razstava Umetniške Matice. Danes se je otvorila obenem z otvoritvijo delavske knjižnice in čitalnice v palači Delavske zbornice na Miklošičevi cesti v čitalniški dvorani stalna razstava Umetniške Matice. Na razstavi je zastopanih sedaj šest umetnikov, in sicer: Slikarji Gojmir A. Kos, Nande in Drago Vidmar, Serajnik in Stiplovšek ter kipar Tine Kos. Z ozirom na to, ker je bil rok za odločitev glede razstave zelo kratek, je ta mesec razstavljenih le malo število del. Razstavljenе umetnine se bodo menjavale vsak mesec, tako da bo v enem letu razstavljenih do 300 del. Ta razstava je sicer skromen začetek, tvori pa brezdvoma osnovo stalnemu modernemu salonu agilne Umetniške Matice. Razstavo si ogleda lahko vsakdo brezplačno, ki poseti čitalnico ali knjižnico vsak dan od 10 do 12 dopoldne in od pol 6 do 9 zvečer, ob nedeljah in praznikih pa od 9 do 12 dopoldne.

★ Nevarnost na ljubljanskih stavbah. Včeraj popoldne so ljudje opazovali, kako se je na novi stavbi Poštne hranilnice na Aleksandrovi cesti vsul plaz opeke in se zrušil na oder. Ena sama deska je opeko zadržala in preprečila, da se ni pripetila večja nesreča. Stavbni vodstvom priporočamo, naj premislijo katastrofo v Pragi in poskrbe z preventivnimi varnostnimi koraki, da tudi v Ljubljani res ne pride do kake večje nesreče.

★ Stavbena nadzorstva, zganite se! Enak slučaj, kakor smo ga že v soboto opisali v našem listu, se je dogodil tudi v Ljubljani in tudi še ni likvidiran. Stavbenik je napravil pri neki hiši tako slabe temelje, da se lahko z roko kopljejo. Vzlic temu, da je stavbena oblast odredila, da mora stavbenik v desetih dneh temelje izmenjati, se dotični za to odredbo niti ne zmeni, kljub temu da je preteklo od tega časa že šest tednov. Priporočamo, da bi se za to zadevo zanimalo tudi državno pravnštvo, ker je za slučaj potresa nesreča gotova stvar. Povsem koristno bi bilo, da se vsi dotični stavbeniki obelodanijo in na ta način obvaruje marsikdo gmotnih in telesnih nesreč.

★ Umrl je v tukajšnji splošni bolnici 62letni Franc Verovšek, mnogoletni vrtnar v Lichtenthurnovem zavodu. Gluhonem od rojstva, je pokojnik živel samo svojemu poklicu. Bil je priden kakor mravlja, izredno vreden, skromen in miren. Svetu je bil taj in nepoznan, zato pa je Bog videl njegovo žrtev; naj mu bo obilen plačnik! — Pogreb bo 16. t. m. ob pol 5 popoldne iz splošne bolnice.

★ Sestanek članov JNU je danes ob 2 popoldne v damski sobi kavarne »Emona«.

★ Pevski večer drž. ženskega učiteljskega v Ljubljani v radiu dne 14. okt. t. l. je zelo ugaljal. Iz krogov radio-amaterjev smo prejeli tole željo: Dekleta, se pridite v ljubljanski studio s svojimi narodnimi pesmicami!

★ Mestna ljudska kopel v Kolodvorski ulici bo radi nujnih poprav dne 16. oktobra zaprta.

★ Gorostasna zahteva. K notici pod tem naslovom smo prejeli sledeče pojasnilo: Člen 50 zgoraj citirane uredbe predpisuje, da se morajo dati obvezno pregledati glede odprte tuberkuloze in morajo predložiti dokaze, da ne bolujejo za nje med drugim vsi delavci, ki obdelujejo življenjske potreščine in mlekarji. Zdravniške preglede po mestih vrši mestni fizik brezplačno po čl. 51 te uredbe vsakih šest mesecev. Ako je v načrtu novega tržnega reda za mesto Ljubljana predviden obvezni zdravniški pregled brezplačno po mestnem fiziku še za vse druge nalezljive bolezni, je to le korak dalje k napredku ljudskega zdravlja.

★ Smola tatu. Pred kakimi tremi dnevi je bila časnikařja g. Francu S. v kavarni »Zvezda« ukradena skoraj nova suknja, vredna svojih 1300 Din. Gospod S. se je seveda pritožil na policijo v le prav rahlem upanju, da mu ta preskrbi suknjo nazaj. Tat pa jo je medtem že popihal iz Ljubljane in si izbral udobno prenočišče na nekem kozolcu blizu Ježice. Ali v nedeljo se mu je pripetila huda nesreča. Padel je s kozolca in si zlomil nogo. Poklican je bil rešilni avto, ki je ponesrečenca prepeljal v bolnico. Ko so ga še prej na Ježici vprašali za legitimacijo, je privlekel na dan neke papirje, med katerimi je bila tudi — časnikařska legitimacija g. Franca S. Orožniki pa je niso verjeli, da so ljubljanski časnikaři že tako na psu, da bi morali prenočevati na kozolcih v jezenski okolici in so si fanta malo bolj ogledali. Ni bilo treba dolgo ugibati, kajti kmalu se je izkazalo, da je moč ukradeni legitimaciji, obenem s suknjo g. S. Mož je član večje tatunske tolpe ter iščejo sedaj orožniki in policija še njegove sokrivce.

★ Poskušen samoumor radi nesrečne ljubezni. V nedeljo ob 10 zvečer je bila rešilna postaja klicana v Linhartovo ulico, kjer se je zastrupil železniški uradnik Izidor K. Iz okupa, ker so mu starši branili poročiti se z njegovo zaročenko, je izpil pol kozarca nekega strupa in se onesvestil. Prepeljali so ga z rešilnim avtom v bolnico. K. je že izven vsake nevarnosti.

★ Nesreča na kolodvoru. Včeraj popoldne se je na glavnem kolodvoru pripetila huda nesreča. 28 letni posestnik Peter Kokalj iz Ihana je stopil pomotoma v štajerski vlak in ko se je ta pričel pomikati, je skočil ven, toda tako nerodno, da si je pri padcu zlomil levo nogo. Prepeljali so ga z rešilnim avtom v bolnico.

Praznik grafičnega delavstva

Proslava šestdesetletnice najstarejše delavske organizacije v Sloveniji in v vsej državi, organizacije grafičnih delavcev, sedaj podružnice SGRJ v Ljubljani, se je izvršila v nedeljo dopoldne na zelo svečan način. Že pred 10 dopoldne so lepo in prostorno dvorano OUZD na Miklošičevi cesti napolnili številni povabljeni zastopniki, častniki ter grafični delavci. Na steni nad predsedniškim mestom je visela slika očeta tiskarske umetnosti Gutenberga.

Slavnostno sejo je ob 10 dopoldne otvoril predsednik SGRJ, podružnice v Ljubljani g. Krasović, ki je pozdravil vse zastopnike organizacij in korporacij ter naglašal, da je praznovanje 60-letnice v strokovnih organizacijah tako redek slučaj, da je vredno ob tej priložnosti sejo nazaj na dolgoletno delovanje organizacije in jubilej primerno proslaviti. Izrazil je željo, da bi ob šestdesetletnici dobilo članstvo vzpodbudo k nadaljnjemu delu in povzdigi svojega stanu in s tem vred tudi vsega delavstva.

Razvoj organizacije.

Tajnik organizacije g. Drago Kosem je nato podal obširno poročilo o razvoju in delovanju organizacije od njene ustanovitve pa do danes. Iz njegovega poročila posnemamo:

Iniciativo za ustanovitev tiskarske organizacije je dal l. 1867. za delavsko gibanje navdušen stavec Karl v. Rhein. Tedaj so padli stari patenti, ki so branili delavstvu prosto združevanje in tiskarji v Sloveniji so bili prvi, ki so uporabili novo delavsko pravico za združevanje, dasi se je zdelo to tedaj oblastem še nevarno in rovarsko početje. Prvi sestanki, ki ga je sklical Karl v. Rhein se je vršili dne 20. novembra 1867, ustanovni občni zbor novega društva pa 9. februarja 1868. K društvo so že pred ustanovnim občnim zborom pristopili vsi tedanji tiskarji v Ljubljani, 32 po številu. Pomožno delavstvo tedaj še ni bilo vključeno. Društvo je imelo sprva le izobraževalen značaj, toda člani so že tedaj zavedali, da bo treba društvo dati tudi sindikalni značaj. Na občnem zboru je bil izvoljen za predsednika faktor Anton Klein, ki je imel še danes zelo veljaven govor, v katerem je na splošno začrtal smernice društva, po katerih se je to pozneje razvijalo.

Se istega leta se je društvo spremenilo iz izobraževalnega v prosvetno, podporno in borbeno organizacijo in že l. 1870. je imelo bogat podporni sklad s 1000 goldinarji. Društvo je zgodaj pričelo skrbeti za brezposelnost, za pokojnine in vdovnine ter za podporo potujočim članom. Od tedaj dalje se je pričel nagel razvoj članstva. Že leta 1871. je stopilo v vzajemnost s sosednimi strokovnimi organizacijami. Prva kolektivna pogodba je bila uvedena leta 1886. Leta 1892. so vsa avstrijska podporna društva centralizirala blagajno. Leta 1894. pa je bila ustanovljena osrednja zveza grafičnih delavcev v Avstriji. Leta 1905 je bila sklenjena med delavci in delodajalci tarinna pogodba, ki je trajala osem let. Leta 1913. je ta pogodba potekla in uvedena so bila nova pogaianja, ki so po skoro desetletski stiski uspela. Med svetovno vojno je delovanje organizacije zamrlo in se pričelo šele po prevratu. Pozimi l. 1919 se je pričelo ponovno mezdno gibanje. Izbruhnila je popolna stavka, ki je trajala od 12. ok-

tobra do 8. decembra 1919 in ki se je končala z delnim uspehom grafičnega delavstva. Decembra 1920. se je organizacija združila z drugimi organizacijami v državi v »Zvezo grafičnih delavcev Jugoslavije«. Hkrati je bila izvršena tudi spojitve grafičnega pomožnega in knjigoveškega delavstva. Zveza je že leta 1922 dosegla enotno kolektivno pogodbo za vso državo. Najkompaktnjša pa je ostala organizacija še vedno v Sloveniji. Pri vsej borbi pa organizacija ni nikoli pozabila na humanitarno delovanje, ki ga je razširila in je zlasti na brezposelnih podporah izdala mnogo milijonov dinarjev. Najboljše kaže razvoj organizacije skupni znesek vseh prispevkov, ki se je od leta 1868., ko so znašali 188,15 goldinarjev, dvignili l. 1927 na impozanten znesek 1.590.815,43 Din. Danes, ob šestdesetletnici organizacije je storjen še en korak naprej. Organizacija si je nabavila stavbišče na vogalu Miklošičeve in Masarykove ceste, kjer hoče uresničiti dolgoletni sen grafičnega delavstva, zgraditi hoče namreč dom grafičnega delavstva.

Organizacija ni pozabila tudi na izobrazbo svojih članov. Njeno prosvetno delo je bilo doseglo svoj višek z ustanovitvijo grafičnega tečaja, ki je zadovoljivo nadomeščal grafično šolo. Pevski odsek »Grafika« je že od leta 1923, ko je bil ustanovljen, eden najuglednejših slovenskih zborov. Ugled uživa tudi športni klub »Grafika« z nogometno, smučko, streško in šahovsko sekcijo.

Častitke.

Po poročilu g. Kosma, ki je bilo sprejeto z živahnim odobravanjem, je predsednik prečital pozdravne brzojavke podružnic SGRJ iz Velike Bečkerek, Novega Sada in Splita ter pismene pozdrave številnih strokovnih organizacij v Sloveniji.

Med burnim odobravanjem je zastopnik centralne SGRJ g. Bogoslav Jošt čestital organizaciji k šestdesetletnici ter izročil predsedniku lepo darilo SGRJ v znesku 350.000 Din za osnivanje doma grafičnih delavcev. Za darilo je zastopniku SGRJ izrazil hvalačev g. Krasović. V imenu Delavske zbornice je čestital organizaciji g. Tavčar, v imenu Jugovinarskega združenja g. Virant, prof. Jeran v imenu profesorjskega društva, g. Vuk v imenu Strojarske komisije. G. Lantus je v imenu Jugoslovanske strokovne zveze in eksekutive krščanskih socialistov čestital organizaciji k njenemu jubileju, naglašajoč, da je bilo grafično delavstvo vedno učitelj in voditelj vsega ostalega delavstva na organizatoričnem in strokovnem polju. Govorili so še zastopniki drugih delavskih in uradniških organizacij, tako g. Juvan v imenu Narodno strokovne zveze, g. Pateroster v imenu Zveze državnih namestencev v Sloveniji in drugi. V imenu lastnikov tiskarn je čestital g. Ropič, v imenu zagrebške podružnice SGRJ g. Stunković, v imenu beogradske g. Popović, v imenu subotške g. Kun in osiješke g. Grust. V imenu faktojev je čestital g. Štrunkelj.

Vsem govornikom se je zahvalil predsednik g. Krasović, ki je ob zaključku slavnostne seje podaril, da bo grafično delavstvo še naprej stremelo za povzdigo svojega stanu in z njim vred tudi vsega delavskega razreda.

Maribor

□ Muzejsko društvo v Mariboru je imelo v nedeljo svoj občni zbor, ki se je vršil v kazinski dvorani ob lepi udeležbi članstva. Iz poročil posameznih odbornikov je bilo mogoče posneti živahno delovanje društva. Navzlic vsem težkim denarnim in pa prostornim neprilikam je pridobilo društvo v zadnji poslovni dobi do 100 novih starihinskih predmetov, ki se nahajajo sedaj v muzeju. Najvažnejša točka dnevnega reda pa je bila izvolitev treh mnogozaslужnih kulturnih delavcev na polju arheološkega raziskovanja, častnim članom in sicer: dr. Mihovila Abramca, ravnatelja arheološkega muzeja v Splitu, prelata in bogosl. profesorja v Mariboru dr. Franca Kovačiča ter konservatorja Viktorja Skrabarja v Ptuj.

□ Prireditve kršč. ženske zveze, ki se je vršila v nedeljo popoldne, je uspela zelo lepo. Prireditvi je prisostvoval tudi prevzvišeni knezoškof dr. Andrej Karlin. Kot slavnostni govornik je nastopil g. prof. Pavel Zivortnik, ki je v poučnih izjavah razložil pomen pogrbenega sklada za društvene članice. Na sporedu je bila tudi enodejanka, ki jo je za to prireditve sestavil g. prof. dr. Franc Sušnik. G. prof. Pavel Zivortnik in mnogeletni društveni blagajnik g. Filipič sta v znak priznanja za zasluge, ki sta si jih pridobila za zvezo, prejela od male deklamatorice sopek lepih cvetic. Vse pevske in glasbene točke so se izvajale točno in ob živahnem odobravanju vseh navzočih.

□ Poročili so se v zadnjem času: Stanko Obereigner, žel. uradnik, z gđ. Pavlo Uršičevo, hčerko hišnega posestnika; Ludovik Polajžar, kočijaž, z Antonijo Brličevno, šiviljo; Karol Partbauer, zasebni uradnik, z gđ. Alojzijo Martjevo, zas. uradnico; Feliks Celestina, inženier, z gđ. Franjo Loosovo, zasebnico; Avgust Koren, italijanski podmojster, z gđ. Jožefo Donikovo, italiko; Jožef Furman, kletarski pomočnik, z gđ. Matildo Brusovo, posestnikovo hčerko; Peter Laporšek, brusar, z gđ. Jožefo Liponikovo, zasebnico; Ambrož Malek, mizarjski pomočnik, z gđ. Marijo Pehanovo, šiviljo; Janez Vodnik, narednik, z gđ. Alojzijo Pilferjevo, šiviljo; Franc Gavac, mizarjski pomočnik z gđ. Ljudmilo Novakovo, zasebnico in Franc Kozoderc, posestnikov sin, z gđ. Marijo Valentinovo, posestnikovo hčerko.

□ Duhovniška tretjeredna skupščina ima svoj sestanek v četrtek dne 18. t. m. ob pol 17 v frančiškanskem samostanu.

□ Zdravnica dr. Klara Kukovec ordinira od 9.—11. in 14.—16. od 1. oktobra v Krekovi ulici 18, Maribor.

□ Nezgoda. V Cvetlični ulici sta montirala električno žico Anton P. in Avgust J., oba delavca pri mestnem električnem podjetju. Naključje je hotelo, da je ravno v trenutku, ko sta žico na eni strani že pripela in jo raztegnila preko ceste v višini 50 cm, je prikollesaril iz Aleksandrove ceste v smeri Cvetlične ulice 13letni dijak Ivan Kočevar, učenec meščanske šole. Priletek je s takšno silo v žico, da je treščil na tla. Pri padcu si je deček pretresel možgane in so ga odpeljali v bolnico.

□ Delo dobe pri tukajšnji Borzi dela: 3 čevljarji, 24 hlapcev, 16 vinčarjev, 6 marjarjev, 1 livar, 1 vrtnar, 1 stavbeni ključavničar, 2 mizarja, 1 sodar, 1 slaščičar, 2 zidarja, 1 tesar, 1 brusar žage, 1 sedlar in lakirnik ter več vajencev (pekovski, ključavničarske, kolarske in mizarске obrti). Razen tega je delo na razpolago še 5 kuharicam, 9 služkinjam, 2 likaricam, 1 hotelski kuharici, 2 varuškam, 6 šiviljam, 2 pletilkama (vajakama) in 1 šiviljski vajenki. — Nujno se išče za nastop službe obratovodja za cementno tovarno, ki razume vsa dela pri pečenju sistema »Dielsche« in »Caudlote«. — Iskalo je dela v času od 7. do 13. oktobra 129 oseb; delo je dobilo 66 oseb, odpotovalo jih je 20, odpadlo pa 47.

Celje

□ Celjska gledališka sezona se odpre z dvema gostovanjima mariborske drame: v torek 16. oktobra z moderno komedijo Ludviga Fulde »Ognjenik«, nadaljni teden pa z Zolajevno dramo »Tereza Raquin«.

Najlepše plašče

zadnjih novosti dobijo dame in deklce le pri trdici

FRAN LUKIČ, Ljubljana, Stritarjeva ulica

Oglejte si pred nakupom našo bogato zalogo

Dopisi

Št. Vid nad Ljubljano

Skrilatinka se je pojavila med našo šolsko mladino. Že v začetku šolskega leta je na osnovni šoli šolski pouk moral za nekaj dni izostati, minuli teden pa se je pojavilo par novih slučajev bolj težke narave, eden celo smrti; vsled tega se je z večerajšnjim dnevom pouk na tukajšnji meščanski, obrtni in osnovni šoli nanovo ukinil za nedoločen čas. Ker je po mnenju zdravnika ta zavratna bolezen nevarna tudi za odrasle, je treba previdnosti.

Občinske volitve bomo imeli dne 18. novembra.

Zelo umestna namera. Šišenski župan si zelo prizadeva, da bi se tik ob veliki estzi iz Šiške do Št. Vida po zgledu Dunajske ceste iz Ljubljane proti Ježici izpeljal trotoar, stranska obcestna pešpot. Pri vedno večjem avtoprometu bi bilo s tem pešcem in zlasti mlekaricam prav zelo ustrezno, zato vsi želimo, da bi se ta namera čimprej uresničila.

Ptuj

□ Novo justično poslopje. Na zadnji seji obč. sveta je poročal g. Ivan Brenčič, da se je na željo pravosodne uprave izvršil dne 24. sept. t. l. ob priletnosti merodajnih faktorjev ogled na licu mesta. Udeleženci so bili soglasnega mnenja, da bi pravosodni upravi konveniralo, ako mestna občina odstopi za dosedanje stavbišče poslopje kazenske sodnice ter okoli 1000 m prostora pred Dominikansko kasarno. Oboje se je dalo prenceniti po zapriženih sodnih cenilih ter bi glasom cenilive mestna občina dobila poleg stavbišča v obsegu okoli 2300 metrov še nekaj nad 30.000 Din gotovine. Zastopniki pravosodne uprave so bili soglasnega mnenja, da se rezultat tega ogleda sprejme, ker bi bil iz sledečih razlogov v interesu obeh faktorjev: »Novo justično poslopje kot je projektirano na dosedanje stavbišču bi stalo po obstoječih načrtih okoli 4.000.000 Din. Pričakovati ni, da bi država v do gledni dobi to svoto dala na razpolago. Mestna občina sama ne more te velike žrtve doprinesiti z ozirom na veliko bolj akutne naloge, ki so neodložljive (vodovod, kanalizacija itd.). Tudi ima občina z zgradbo kasarne kralja Petra preslabe službe, da bi se spuščala v zgradbo poslopja za drž. erar. Tudi ne odgovarja dosedanje stavbišče povsem niti interesom sodne uprave, še manj pa interesom modernega mesta, ker ne kaže z veliko slabo zazidati sredino mesto ter odvzeti s tem zraku, luč in lice sosednim poslopjem. Pri tem je še pripomniti, da bi poslopje mestne občine, kjer se sedaj nahajajo zapori, bilo takorekto brez vrednosti, ako se sodišče od tam izseli, ker bi postalo za vsako drugo uporabo vsled načina zidave neprimerno. Pravosodni upravi bi zamenjava vsled tega konvenirala, ker bi sedanji zapori lahko ostali in bi se le nekoliko povečali ter bi bila možnost po-

Gospodarstvo

IZKAZ O STANJU NARODNE BANKE

z dne 8. okt. 1928 (vse v milj. Din; v oklepajih razlika napram izkazu z dne 30. sept. 1928): Aktiva: kov. podl. 377,9 (- 5,4), posojila: menična 1471,5, lombardna 253,2, skupaj 1724,7 (+ 26,6), saldo raznih rač. 655,6 (+ 18,6). Pasiva: bankovci 5641,3 (+ 89,1), drž. terjatve 212,5 (- 10,5), obveznosti: žiro 414,1, razni računi 194,7, skupaj 608,9 (- 39,5); Ostale postavke neizpremenjene. — Iz izkaza je razviden dvig posojil, kakor se pri drž. terjatvah in obveznostih vidi večje razbremenjevanje radi četrtletnega ultima, s katerim je v zvezi tudi naraščanje obtoka bankovcev.

KONKURZI IN LIKVIDACIJE

Konkurzi je razglašen o imovini Gregorja Blažona, urarja v Novem mestu, kot imetnika nereg. tvrdke: Franjo Blažon. Prvi zbor upnikov 27. okt., oglašiti do 17. nov., ugovor. narok 24. nov.

Likvidacija: Slavenska ameriška petrolejska družba z o. z. v Mariboru.

Odprava konkurza: Zapuščina po Janko Modicu, trgovcu v Ljubljani.

Narok za prisilno poravnavo: Vinko Vabič, trgovec v Zaku, 25. nov.; Ciril Šoštarčič, trgovec v Vuzenici, 16. okt.

— o —

Izredni občni zbor Zadržne zveze se vrši že 14. novembra, ne pa 14. decembra t. l., kakor smo poročali napačno v št. 234.

Slavenska banka. Kakor smo že poročali, je prišlo do sporazuma med konkurzno maso Slavenske banke in Länderbanks glede trboveljskih delnic iz dodatnih vesti k temu pa je razvidno, da poravnava ni tako ugodna za Slavensko banko. Od 107.000 delnic jih prevzame Länderbanks 87.000 delnic (tečaj ni točno znan: 500 alt 540 Din za delnico); terjatve Länderbanks napram Slavenski znašajo okrog 50 milj. Din in se izplača konkurzni masi samo diferencna med to terjatvijo in ceno teh delnic (okrog 10 milj. Din). 20.000 ostalih delnic pa ni bilo last Slavenske, pač pa pri njej v depozitu in torej ne pridejo v poštev pri konkurzni masi. Skupno znašajo po tej poravnavi likvidna sredstva Slavenske okrog 35 milj. Din in je naravno sedaj pričakovati izplačila saj akontacije. O končni svoti, ki jo dobe upniki, pa ni mogoča nobena cenitev.

Informacijski urad pri novosadski zbornici. Poročali smo že, da je novosadska trgovska in obrtna zbornica osnovala svoje razsodišče. Sedaj nameravajo pri zbornici ustanoviti tudi informacijski urad, ki bo menda začel že v kratkem poslovati.

Jesenski zagrebški sejem se vrši od 18. do 21. t. m. Pri razstavi cvetja sodeluje 14 vrtnarjev, sadja in zelenjave pa 200. Vršla se bo nadalje razstava radioaparator in gramofonov ter modna in reklamna revija. V petek 19. t. m. se vrši tudi revija narodno stiliziranih toalet.

Borza

15. oktobra 1928.

DENAR

Na deviznem tržišču so se danes večinoma devize uvrstile. Popustil pa je tečaj Newyorka in Londona. Promet je bil danes znaten, bilo je zaključnega tudi okrog pol milijona dinarjev privatnega blaga in sicer v devizah: Amsterdam, London, Newyork in Trst, dočim je devize Berlin, Curih, Dunaj in Praga dala Narodna banka.

Devizni tečaj na ljubljanski borzi

15. oktobra 1928.

	povpraš.	pon.	srednji	sr. 12. X.
Amsterdam	2279,75	2285,75	2282,75	—
Berlin	1354,25	1357,25	1355,75	1355,50
Bruselj	—	791,67	—	—
Budimpešta	—	993,54	—	—
Curih	1094,10	1097,11	1095,60	1095,60
Dunaj	799,31	802,31	801,81	800,16
London	275,83	276,63	276,23	—
Newyork	56,83	57,03	56,93	56,95
Pariz	—	222,40	—	—
Praga	168,37	169,17	168,77	168,77
Trst	297,21	299,21	298,21	298, —

Zagreb. Berlin 1354,25—1357,25, Curih 1094,10 do 1097,10, Dunaj 799,31—802,31, Newyork 56,83 do 57,03, Pariz 221,40—223,40, Praga 168,37 do 169,17, Trst 297,05—299,05, London 275,83—276,63.

Belgrad. Berlin 1354,25—1357,20, Curth 1094,10—1097,10, Dunaj 799,31—802,31, London 275,83—276,63, Newyork 56,817—57,017, Pariz 221,40—223,40, Praga 168,37—169,17, Trst 297,15—299,15.

Curih. Belgrad 913, Berlin 123,70, Budimpešta 90,47, Bukarešt 81,45, Dunaj 73,02, London 25,205, Newyork 519,65, Pariz 21,30, Praga 15,3975, Trst 27,22, Sofija 3,75, Madrid 84,05.

Dunaj. Belgrad 12,50, — dinar 12,44.

VREDNOSTNI PAPIRI

Ljubljana. Celjska 158 den., Ljublj. kreditna 128 zaklj., Praštediona 920 den., Kred. zavod 175 den., Vevče 110 den., Ruše 200—280, Stavbna 56 den., Sešir 105 den.

Zagreb. Drž. pap.: vojna škoda ar. 439—440, kasa 439—44—, termini: 10 440,50—442, 7% inv.

dana stopnjevalno po proračunski možnosti potom dozidav tekom let sodišče tamkaj koncentrirati. — Ta uspeh komisijonalnega ogleda se je predložiti pravosodni upravi.

Odkritje spomenika padlim junakom v Šmartnem pri Kranju. Dva dni so peli zvonovi šmartinske fare v spomin padlim domačim. Tretji dan, v nedeljo, pa je klic zvonov vabil farane k žalni slavnosti, vabil jih je k odkritju spomenika vojnim žrtvam. Vse ljudstvo iz fare se je zbralo, prihiteli so sorodniki, prijatelji in tovariši padlih, da jim izkažejo čast, katero so zaslužili. Vse ljudstvo se je zbralo v dolg sprevod, katerega je otvorila šolska mladina z zastavo, odeto z žalnim trakom. Krenili so na polje, na domačo zemljo, za katero se je iz te fare žrtvovalo 89 junakov. Med sprevodom in na pokopališču je godba žabniškega gasilnega društva igrala žalostinke. S polja je krenil sprevod v farno cerkev, kjer je bilo najprej darovanje, med katerim so združeni pevski zbori peli žalostinke: Ušliš nas, Gospod, Človek glej — itd. Po darovanju je daroval sv. mašo bivši vojni kurat Bonač. Po maši se je vse ljudstvo zbralo

pos. 85,50—86, agrari: 55,50—56,50. Bančni pap.: Poljo 17—17,75, Kred. 85, Jugo 88—88,50, 12,92, Lj. Kr. 126 den., Medjun. 57,50, Nar. 7000—7100, Prašted. 920—921, Srpska 151—152, Zem. 130—140, Obrtna 88—89, Katol. 36, Etno 160. — Ind. pap.: -Guttmann 200—205, Slavonia 6—6,25, Sla veks 100—105, Danica 142—150, Drava 542,50—560, Sečera 486—490, Osj. ljev. 180, Brog. vag. 85, Union 290, Isis 20—30, Ragusa 480—485, Trbovlje 492,50—495, Vevče 110—115, Nar. šum 22—25, Piv. Sar. 260—280.

Belgrad. Narodna banka 7070—7080, vojna odškodnina 438,50—480, 10 439,50, 12 447,50—448,50, 7% invest. posoj. 84,50—85,50, agrari 55,50.

Dunaj. Podon.-savski-jadrani. 84,50, Alpine 43,95, Leykam 9,40, Trbovlje 62, Kranjska industr. 37,90, Ruše 33, Mundus 170, Slavonija 0,60.

Žitni trg

Opaziti se, da za poznejše termine pšenica ni več tako čvrsta, vendar se na trgu pogreša promptno blago, ker producenti ne dovajajo zaradi slabega vremena. Ponudbe, ki so zelo sporadične, prihajajo le iz druge roke. Nekoliko zamlanja za blago je tudi pri nas. Cene so neizpremenjene.

V Ljubljani notirajo:

Dež. pridelki (vse samo ponudbe, slov. post., dob. prompt, plač. 80 dni): pšenica bač. 78—80 kg 2% 302,50—305, okt. 302,50—305, nov. 307,50—310, moka 0g vag. bl. lko Ljubljana 430—435, rž 73—74 kg, uzana 295—297,50, oves bč. zdrav rešetan 285—290, koruza a 367,50—370, amer. 317,50—320, ajda zdrava domača 300—305, ječmen bč. 70—71 kg, 315—317,50.

Zaključeno 7 vagonov pšenice. — Tendence čvrsta.

Novi Sad. Pšenica bč. 252,50—255, bn. 247,50—250, rž 245—250, koruza dec.-jan. 247,50—282,50, marec-april 285—290; fižol 830—850; moka 0g 357,50, št. 2 337,50, št. 3 317,50, št. 6 270—280, št. 7 250—260, št. 8 205—210; otrobi bč. 182,50—187,50, bn. 180—185. Promet: 44 vag. pšenice, 2 vag. moka, 1 ječmena, 1 koruze, 1 ovs, 1 rži in 2 vag. fižola, skupaj 52 vag.

Budimpešta. Tendence:medla. Pšenica: okt. 26,20—26,16, marec 28,66—28,72, zaklj. 28,66—28,68, maj 29,36—29,40, zaklj. 29,42—29,44; rž: marec 27,52—27,60, zaklj. 27,50—27,52, okt. 28,36—28,30, zaklj. 28,42—28,44; koruza: maj 29,56—29,60, zaklj. 29,54—29,56, julij 30,06—30,12, zaklj. 30,10—30,12.

Lesni trg

Na ljubljanski borzi je bilo zaključeno 5 vag. smrekovih hlodov. Tendence neizpremenjena.

Sadje

Na ljubljanskem trgu so sedaj nadrobne cene za sadje naslednje (v Din za kg): luksuzna jabolka 8, I. 6, II. 4, III. 3, luks. bruske 12, I. 8, II. 6, III. 4, suhe češnje 8—12, češnje 6—8, luščeni orehi 36, orehi 10—12, nav. kostanj 4—6, mandoljni 52—70, rožiči 8, fige 10—12, 1 oranža 3—6, limona 1,50—2, grozdje 6—14.

Na dunajskem trgu so naslednje nadrobne cene v šilingih: grozdje 1—1,60, breskve 0,80 do 2,40, češnje 0,70—1,20, bruske 0,70—2,40, jabolka 0,50—1,60, orehi 1,60—3,40, kostanj 0,80—1,50.

Na grškem trgu so cene producentov (prve) in trgovcev (druge) naslednje v šilingih: grozdje 1.—1,20, 1,20—1,80, češnje 0,70—1, 0,70—1,20, bruske 0,50—1, 0,80—1,60, jabolka 0,25—0,80, 0,40 do 1,30, breskve 0,50—1,20, 1—2,80.

Tržne cene v Ljubljani

V sredi tekočega meseca so bile na ljubljanskem trgu naslednje cene: m. e. s. gov. l. 17 Din, II. 15, III. 12, jezik 17—20, vampi 8—10, pljuča 6 do 8, jetra 15—18, loj 5—10, tel. l. 20—22,50, II. 18—20, praš. l. 25, II. 20—22, slanina 26—29, mešana 25—26, mast 32—34, gnjat 30—35, prekaljeno l. 30—32,50, II. 25—27,50, kostrun 13—14, jagnja 18—20, konjsko 6—8, klobase kranjske polprekajene 32—35, suho 50

Sveta življenje in vrvenje

Otok smrti

Kot največji zločin velja danes v Italiji — lastno mnenje in kot največji zločinci se kaznujejo tisti, ki si upajo glasno misliti — ne-fašistično. Tem zločincem je diktator Mussolini določil najstrašnejšo ječo, ki jo premore Italija — Santo Stefano. Ječa je ogromna rdečkasto-rumena trdnjavsko zgradba, z debelimi zidovi, močnimi omrežji v oknih in stotinami celic, ki leže pod morsko gladino.

Otok San Stefano se nahaja sedem ladijskih ur od Neaplja. Majhen parnik dovažava vsak teden dvakrat živila in nove žrtve. Med vožnjo morajo prebiti jetniki uklenjeni 7 dol-

Horan, pariški zastopnik newyorških Hearstovih listov, ki mu je uspelo dobiti v roke tajne uradne listine o angleško-francoskem mornariškem paktu in jih žurnalistično izkoristiti. Horana so zaradi tega izgnali iz Francije, odkoder je bil pa že preje sam odpotoval. — Horan si je v Rimu na podoben način izposloval italijanski načrt za vojaške operacije v Cyrenaiki in ga objavil.

gih ur v naspodnejšem ladijskem delu, kjer je vročina neznosna in morska bolezen tem hujša. Čim stopijo na otoku na suho, jih obkrožijo karabinierji, miličniki in policisti ter jih odvedejo v mračno jetniško zidovje. Vsako govorjenje je prepovedano in le rožljanje verig prekinja dušečo tišino. To je zadnja pot žrtev na prostem zraku. Za komur se zaprota vrata, se zaprota zmerom; ven ga poneso v krsti in pokopljejo kot novo številko na pokopališču, ki leži na skrajnem koncu otoka.

Ti strašni Pentinski otoki so od davna služili kot bagno in kraj za izgnance. Ze rimski cesar Kaligula je tu pripravil smrt svojim sestrarim Liviji in Agripini, Tiberij pa svoji materi. Bourboni so dali zgraditi podzemsko celice, da so očistili Neapelj zločincev. Po revoluciji so pa semkaj zapirali politične zločince.

Vendar so takrat s političnimi kaznjenci ravnali vsaj nekoliko človeško. Imeli so velike skupne dvorane, domači so jim smeli pošiljati hrano, smeli so čitati in pisati. Vendar je veliki angleški državnik zaklical, da vlada, ki vzdržuje tako ječo, taji Boga!

Toda kaj bi rekel Gladstone danes, ako bi videl, kako Savojska monarhija pod vlado diktatorja Mussolinija zapira nasprotnike režima v podzemsko celice brez vseh olajšav, brez vsake nade na rešitev! Vse velike dvorane so odpravljene, v rotundi so zgradili na stotine majhnih železnih celic. Preje so se smeli jetniki skupaj sprehajati na velikem dvorišču, s katerega je bil odprt pogled na morje. Sedaj spuščajo jetnike posamezno na majhna dvorišča, obdana z visokimi zidovi, odkoder se vidi le krpa neba.

Santo Stefano pomenja za jetnika grob ali vsaj norišnico. Tu je v dveh letih zblaznel

Francozinja prof. dr. Genevieve Bianchi, ki je za svojo razpravo »O Nietzschejevem vplivu na francosko misel« dobila Nietzschejevo nagrado.

kalabreški ropar Musolino; anarhist Bresci, ki je usmrtil kralja Humberta, je izvršil samomor; Antoine d'Alba, ki je 1. 1912. izvršil atentat na sedanega italijanskega kralja, je preživel na otoku devet let; toda ko so mu naznanili, da je pomiloščen, se je blazno zakrohotal in se skril za ležišče — bil je blazen.

Hrana je skrajno slaba, tako da prebavila obole in je smrt skoraj neizogibna. Na duha pa strahotno vpliva samota in smrtna tišina, luč uma tu nima življenjskih pogojev, zamirati začne in polagoma ugasne.

Tu tedaj živi umirajo nasprotniki fašizma general Capello, Zaniboni, Lucetti in stotine drugih, s takimi sredstvi Mussolini dosega enotno fašistično mnenje v Italiji. Pravi zločinci — požigalci, morileci in drugi fašistični siloviteži pa se grejejo na soncu in žive na državne stroške.

Bolgarska šolska oblast v boju z modo

Bolgarsko prosvetno ministrstvo je na številne pritožbe staršev in duhovščine zelo energično modnim izrastkom zaprlo vrata v šolo. Že svoj čas je prepovedalo vsem učenkam nositi svetle nogavice. Sedaj je pa izdalo strog odlok glede oblek učiteljc in učenk. Starši so se pritoževali, da kratka obleka brez rokavov in z globokim izrezom za vratom slabo vpliva na okus in нравno čustvovanje deklic. Odlok prosvetnega ministrstva predpisuje sedaj, da morajo vse učiteljice in uradnice prosvetnega ministrstva v službi nositi enobarvne, preproste, dolge, za vratom zaprte obleke z dolgimi rokavi. Obleka mora biti iz domačih tkanin, ne svilena. Kar se tiče barv se sme voliti med črno, sivo, modro, belo ali creme. Na vsaki šoli določa barvo šolske vodstvo. Učiteljice morajo biti enako oblečene kakor učenske. Vsak prestopnik se bo kaznoval z odpuštom iz službe. — Tako je bolgarska šolska oblast napravila konec nedopustnosti, da bi bila šola pozorišče modnih norosti. — Pač pa je bolgarsko naučno šolsko ministrstvo iz zdravstvenih razlogov pristalo na to, da nosijo deklice kratke lase.

Shaw in Tunney

Bernard Shaw je pred mnogimi leti napisal roman, v katerem igra glavno vlogo pokleni atlet, ki se poroči z bogatim dekletom visoke angleške družbe. Temu romanskemu junaku je svetovni boksarski mojster, ki se je pravkar sijajno oženil, podoben tako po značaju kako po usodi. Zato ni čudno, da je bila njegova vroča želja, da bi se osebno spoznal z duhovitim pisateljem ter je v Londonu potrpežljivo čakal nanj, dokler se ni vrnil s potovanja. Shaw je Tunneyu častital na vseni, najbolj pa na tem, da je sklenil dati slovo boksarskemu poklicu. Kajti, je rekel Shaw, zakon je največji sovražnik boksarskega sporta. Dempsey je bil nepremagljiv, dokler se ni oženil, enako Joe Beckett in Francoski Carpentier. Oženjen moč nima več prejšnje energije in vztrajnosti. Zato je boljše, da se boksar, čim se je oženil, prestovoljno in častno umakne s sportnega področja. Tunney se je s Shawom popolnoma strinjal in tako sta bila eno srce in ena duša. Ostali del pogovora sta posvetila književnosti, na kateri je Tunneyu toliko leželo — saj se hoče poslej popolnoma posvetiti znanstvenemu delu.

Vsak dan 60.000 kg govorov

Člani ameriškega kongresa imajo pravico do brezplačne pošte. Poslanec ali senator si more dati vsak svoj govor v kongresu v državni tiskarni natisniti v toliko izvodih, kakor le želi. Te govore more potem razposlati po okraju, ki ga zastopa ali pa tudi širom Amerike. Te predprave se ameriški parlamentarci posebno obsežno poslužujejo posebno ob vsakih volitvah. Tako odpravi washingtonska pošta tačas poprečno po 60.000 kg poslanskih odnosno senatorskih govorov dnevno! Rekord pa je letos dosegel posl. Thomas L. Blanton v Texasu, ki je doslej razposlal svojim volilcem 12.000 kg svojih govorov.

Kosmetične operacije

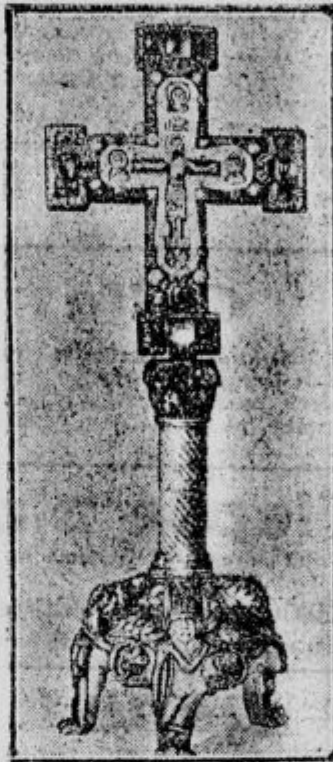
Kirurgiji se je v zadnjih dobah odprl nov delokrog, kjer njena naloga ni lečenje, marveč olepšavanje človeške zunanosti. Ljudje, ki imajo dovolj časa in denarja ali pa umetniki, ki so v svojem poklicu v posebni meri odvisni od svoje zunanosti, si dajo z nožem in drugimi operativnimi sredstvi odstraniti prirojene ali pa po starosti nastale telesne pomanjkljivosti. Zdravnik, ki se posveti kosmetični kirurgiji, mora biti pravi umetnik. Pa še njemu se vsaka operacija ne posreči, kakor bi rad sam in njegov pacient, to se pravi, čudežev tudi on ne zna delati. Marsikaj pa čedno popravi. O tem pripoveduje znani francoski specialist za lepoto dr. Raymond Passot:

»K meni letajo vsi mogoči ljudje s prošnjo, da bi jim njihove velike, strleče uhlje pristregel v majhna, prilagajajoča se ušesa. Neki znan filmski igralec je moral na pr. vedno

predstavljati lopove in zločince, ker je imel velika, strleča ušesa. Sedaj pa je hotel igrati ljubinsko vlogo in v ta namen si je dal operirati ušesa. Izrezal sem mu kos hrustanca in sedaj ima čisto pravilna ušesa. Nihče ne bi verjel, kako mnogi filmski igralci obojega spola si dajo olepšati obraz z operacijami. Veliki, grdi nosovi, široka usta, gube itd. se dajo izlahka popraviti odnosno odstraniti. Neki filmski ravnatelj mi pošilja vse svoje umetnike in umetnice, da popravim napake v njihovih obrazih, kar se mi tudi v polovici slučajev posreči. Na ta način sem operiral najbolj znane filmske lepote.«

Mrlič priigral 50.000 frankov

V igralnico v Monte Carlu je nedavno prišel premožen italijanski trgovec Remigij Lanzi po imenu, in stavil na »črno« 1000 frankov. Črna barva je prihajala kar po vrsti. Igralec priigrane vsote ni nobenkoli dvignil in tako se je igra za vedno večje zneske ponavljala. Ko se je tako nabralo že približno 50.000 frankov in se Lanzi še vedno ni zmenil, da bi priigrano vsoto pobral in nehal igrati, se je čutil igralški ravnatelj dolžnega, da igralca izrečno vpraša, če hoče celi znesek staviti za novo igro. Ker na svoje vprašanje ni dobil nikakega odgovora, je ravnatelj moža natančneje pogledal in videl, da sedi za mizo — mrlič! Vsa družba se je prestrašena razpršila, a zdravnik je ugotovil, da je trgovec zadela kap. Prvi krupir je nato vso vsoto, ki jo je bil priigral Lanzi — bodisi še živ ali mrtve — vzel nazaj, češ da banka igra samo z živimi, ne pa z mrtvimi. Proti temu so se pa oglasili Lanzijski dediči in vložili tožbo. Njihov pravni zastopnik naglašaja, da se prvič ne ve, če Lanzi ni morda šele po zadnji igri umrl; razen tega pa pri igri oseba ne igra nobene vloge, marveč le denar, ki ga igralec stavi. Francoski in italijanski pravniki so mnenja, da bi se bilo moralo kazinsko vodstvo pač že preje prepričati, če igra z živo osebo. Javno mnenje pričakuje, da se bo igralnica mirno poravnala z dediči.

Sloviti velfovski križ, ki ga hoče vojvoda Brunšvikiški z ostalim velfovskim zakladom prodati v Ameriko za 10 milijonov dolarjev.

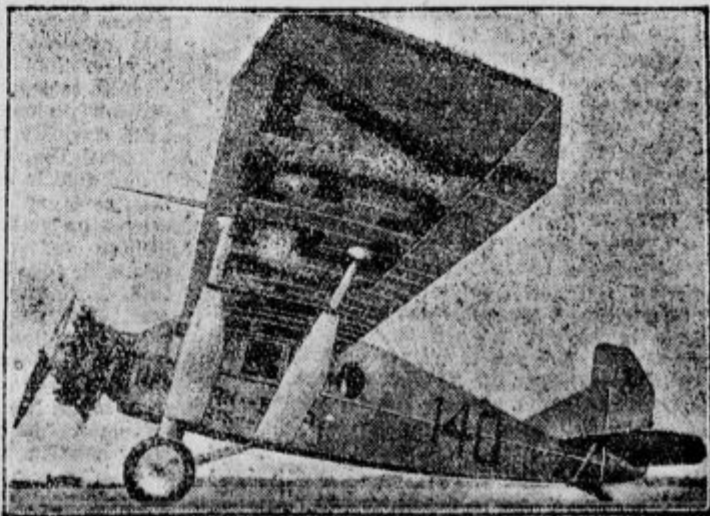
V dveh treh urah

Newyorku proti lakota. V Newyorku štrajka 9000 delavcev in nameščencev American Railway Express Komp. Mesu, ki dobiva svoja živila sproti po železnici, proti lakota, ker ostajajo tovorni vlaki v živili neraztovorjeni.

Generalni štrajk na Poljskem? Na sobotnem sestanku zastopnikov delavskih strokovnih organizacij v Lodzu so sklenili, da se 15. t. m. proglasi v Lodzu generalni štrajk, kateremu se priključijo tudi javni nameščenci in mesna podjetja, izvzemši bolnice. Če tekstilni podjetniki, ki dosedaj trdovratno odklanjajo zahtevo štrajkujočega delavstva, tudi potem še ne bodo pristali na sporazum, se bo proglasil generalni štrajk nad celo Poljsko.

Legar v Dresdenu. V Dresdenu se je pojavil legar. Obbolelo je v prvih dneh 52 oseb; sedaj so epidemijo že omejili.

Tragedija francoskega podmornika »Undine«. O tem poročajo naslednje podrobnosti:

Pilot Sabelli in oceansko letalo »Columbiac«, s katerim je startal v New Yorku za polet v Rim. Na morju se je nameraval srečati s »Zeppelinom«. — »Columbiac« je pred dobrim letom preletela ocean.

Obnovljena stolnica v Mainz, ki so jo 13. t. m. znova blagoslovili. Baziliko so začeli zidati l. 978 in je najstarejša cerkev romanskega sloga v Nemčiji.

Dne 3. t. m. opolnoči je plul grški parnik »Ekatarina Kulandaris« blizu portugalske obale. Razen straže in službojočega osebja je vse spalo. Naenkrat se je začutil silen sunek. Vse je prestrašeno hitelo na krov. Jasno so videli podmorski čoln, ki ga je parnik skoro pretrgal. Podmornik se je v par minutah potopil. Poškodovan je bil tudi parnik. Grki so nekaj časa iskali podmornik, a za njim ni ostalo nobene sledi. — Podmornik leži v globini 1746 do 2000 metrov in ga je teža vode popolnoma strla, predno je došel do dna.

Mednarodni slepar neznanega imena. V dunajskih policijskih zapisih imajo tačas »težkega« gosta, ki je ogoljufal dve hamburški banki za 80.000 mark. Pri njem so našli listine, glaseče se na Leopolda Joh. Wesely-a, o katerih je pa preiskava dognala, da so ponarejene. Slepar, ki je hodil po svetu že mnogo let pod tujim imenom, svojega pravega imena noče povedati; po vsej priliki ima na vesti še druge težke zločine.

Iz ljubosumnosti zažgal gozd. V divjih pokrajinah Lavantskega jezera (Ontario) je nekemu Indijancu ušla ljubica s tekmečem. Indijanec je pohitel za njima, toda v velikem gozdu je zgubil njuno sled. Da ne bi ušla kazni, je Indijanec zažgal gozd. Vsled pazljivosti logarskih uslužbencev je bilo pa mogoče požar omejiti. Indijanca so zaprli.

Komunistični kandidat za podpredsednika Združenih držav izginil. Komunistični kandidat za podpredsedniško mesto Združenih držav, Gitlow, je na skrivnostni način izginil. Policija domneva, da so ga odpeljali člani Ku-Klux-Klana.

Albert Thomas potuje v Rusijo. Načelnik mednarodnega delovnega urada Albert Thomas potuje te dni v Rusijo, kjer bo razpravljal s sovjetsko vlado o vprašanjih, tičočih se razmerja med sovjetsko Rusijo in mednarodnim uradom za delo.

Industrijec kot goljuf. Poslovodjo kemičnih tovarn Johannesthal v Nemčiji, dr. Friedricha Gneiffa, so zaprli, ker je izvršil na škodo mannsfeldske kovinske delniške družbe milijonske goljufije.

Kandidati za prihodnjo Noblovo nagrado so po »Stockholm Dagbladet« ti-le: Za njiževnost Henry Bergson in Maksim Gorki, marebiti Mereškovski; za medicino dr. Fähræus (Stockholm), znan po svojih delih o fiziologiji krvi, dalje ameriški možganski kirurg Cushing, romunski specialist za sifilis Levaditi in estonski raziskovalec lepre Paldrock; za fiziko Indijec Raman in Japonec Honda; za kemijo profesorji Windaus-Göttingen, Euler-Stockholm in dr. Hess-Amerika.

Cerkvena tatvina v Münstru. V münstrski stolnici je bilo te dni ukradenih več dragocenih cerkvenih umetnin iz 17. stoletja. Čez dva dni se je na policiji oglašil neki možki in dejal, da bi mogel o tatvini dati pojasnila, tako da bi se ukradene umetnine dobile nazaj. Med izpraševanjem se je pa zapletel in priznal, da je tatvino sam izvršil. Umetnine je prodal, a so jih že dobili nazaj. Manjka le dragocena monstranca.

Sport

VISEK NOGOMETNEGA PRVENSTVA.

A. S. K. Primorje : S. K. Ilirija 5 : 4 (3 : 2).

Letošnji prvak Slovenije Primorje je z večrajšjo tekmo proti Iliriji dokazal, da so bile zmage spominjale res samo slučajne. Ravno ista sreča je spreminjala celo igro Primorje. Napad je vodil Erman, ki uporablja krila, kar se je večeraj dobro obneslo. Jug sicer ni mogel dosti koristiti, ker ga je dobro držal Košenina, medtem je pa Camernik vsled slabe igre Jenkove napadu dobro pomagal. Med krilci ni bilo vrzeli, posebno Slamič je veliko delal in koristil obrambi, kjer je bil Hassel slabši od Svetice. Jančigaj v голу je držal težke strele, vendar je bil malo nervozen, kar tudi ni šlo.

Ilirija, zavedajoč se važnosti tekme, je tudi temu odgovarjajoče zaigrala. Imela pa je nesrečno roko pri sestavi moštva. Pleš na krilu se absolutno ni mogel uveljaviti in je bil bolj v zvezi, v drugi polovici. Šiška je odgovoril. Z igro čakanja žoge je napadu škodoval. Oman je delil žoge, ki bi prinesle koristi zvezam, da so imele malo več smisla. V krilih je bila vrzel na desni strani. Jenko ni več on, ki nas je zadržal s svojo igro v lanskem prvenstvu. Njegova je krivda na drugem голу. Lado se še ni uveljavil na novem mestu. V obrambi je funkcioniralo brezhibno, oba se odlikujeta s krasnimi odbojnimi strelji in z lepim startom, kateri manjka ustalim. Kreč bi lahko preprečil drugi gol, ravno tako tudi četrti. Glavna napaka moštva je pomanjkanje starta in zopet starta na žogo. Ravno radi tega so postali vsi lepi predlogi plen obrambe Primorja.

Potek igre.

Primorje (P) takoj v fronti, Erman strelja v aut. V 6 min. lep strel Ladota, Jančigaj drži. V 7 min. corner proti I., vendar neizbrablen. V 9 min. Oman nide strelja, Jančigaj slabo brani in 1 : 0. P. pritiska, vendar I. čisti in v 14 min. surov faul Hasla nad Plešom, Jenko strelja, Šiška ujame in 2 : 0. Sodnik gola neupravičeno ne prizna radi faula. V 20 min. ponovno faul proti P. Lado lepo strelja, Jančigaj slabo brani. V 30 min. Camernik strelja proti golu, iz dreva Erman 1 : 1. V 34 min. ponovno Camernik centrira, Jug v ofsidi, Kreč ne izleti in 2 : 1. I. pritiska, ima več od igre, vendar vsled slabe igre Šiške ne more doseči uspeha. V 42 min. Camernik zopet vozi, Jenko poskuša nepravilno zaustaviti, 11 metrova neupravičena kazna, ker niti Camernik ne pade, Erman na 3 : 1. V ripostu dobi od Jenka Doberle žogo in 3 : 2. Dva gola proti I. absolutno neupravičena. Počas.

Takoj prične I. s silnimi napadi. Obramba P. igra surovo, nevarno naskakuje, sodnik ne žvižga. V 9 min. faul na 16 metrov, Šiška strelja v aut. I. v absolutni premoči. Šele v 23 min. Jug nide, po krilu centrira Terček, ujame z glavjo in 4 : 2. V 23 min. Šiška centrira in Doberle zniža 4 : 3. I. absolutno gospodar na polju P., vendar ni strela, ker se P. krepko brani. V 30 min. corner Šiška z glavjo izenači 4 : 4. V 37 min. P. napade strel na gol, Kreč drži, vendar Verovšek podre Trčka, kaz. strel, Erman siljajo v levi gornji kot in 5 : 4. I. napada, v prostoru P. vsi igralci I., še branilci, vendar se P. obupno brani. Več kotov neizbrablenih in konec.

Včerašnja tekma je ponovno dokazala, da igra pri nogometu dostikrat odločilno vlogo sreča in pa slab, četudi objektivni sodnik.

S. K. Ilirija : A. S. K. Primorje rez. 6 : 1 (5 : 1). Rezerva I. ojačena z Deklevo je predvedla v prvem polčasu siljajo, fines polno igro v drugem polčasu so popustili in P. se malo uveljavl. Sodnik Cimperman dober, vendar je popolnoma neupravičeno izključil desno krilo I. vsled prepira s Karižem.

S. K. Ilirija : A. S. K. Primorje jun. 4 : 0. Lepa zmaga pomladka I.

S. K. Svoboda : S. K. Grafika 4 : 1. Povodom proslave 60 letnega obstoja tiskarske organizacije je tukajšnja Delavska zbornica poklonila lep pokal, za katerega sta se bojevali dve delavski moštvi. Po lepi igri si je pokal osvojila Svoboda. V predtekmi rezerv je zmagala Svoboda 3 : 2.

S. K. Ilirija : S. K. Slivnica 26 : 0 (10 : 0). Hazena prvenstvena tekma, katero je Ilirija z vi-

Ne zamudite

znatnega popusta na vsa oblačila, pri Jos. Rojina, Ljubljana.

soko diferenco golov odločila v svojo korist. V spremenjeni postavi je večeraj zaigrala veliko bolje. Samo ne razumemo, da-li so bili potrebni najprej porazi in izguba prvenstva, da se je sekcija odločila za spremenbo postav. Bernikova in Nikica prav dobri. Kezeletova je bolj v голу kot v napadu, med tem ko bi bila menda Jermelova bolj v halftih kot Šifrerjeva. Mlada družina iz Cirknice ni zadovoljila v nobenem oziru. Edino srednja napadalka je pokazala malo več smisla za hazeno.

JUNIORSKI LAHKOATLETSKI MITTING S. K. ILIRIJE

je uspel v vsakem oziru. Sodelovali so atleti Ilirije, Primorja in Čakovskega športnega kluba. Tekmovalci so bili razdeljeni v dve skupini in sicer v A do 16 let in v B od 16 let naprej.

Skupina A.

Tek na 50 metrov: 1. Pečenko (P.) 6¹/₂ sek. 2. Sintič (P.). 3. Sartory (I.). Skok v vis: 1. Cenčič (P.) 140 cm. 2. Pečenko (P.) 135. 3. Sartory (I.) 135. Skok v dalj: 1. Cenčič (P.) 5.43¹/₂ m. 2. Pečenko (P.) 5.08. 3. Matko (I.) 5.03. Met diska: 1. Banko (I.) 31.89 m. 2. Pečenko (P.) 3. Vale (I.). Met krogla: 1. Pečenko (P.) 11.70 m. 2. Cenčič (P.) 11.55 m. 3. Banko (I.) 11.80.

Skupina B.

Tek na 100 m: 1. Skok (C.) 12.4. 2. Cenčič (P.). 3. Banko (I.). Tek na 1000 m: 1. Kumer (I.) 2 : 53.4. 2. Valenčič (P.). 3. Skrabar (P.) Skok v vis: 1. Pogačnik (I.) 155 cm. 2. Skok (C.) 150. 3. Šifrer (I.) 150. Skok v dalj: 1. Outrato (I.) 601 m. 2. Šifrer (I.) 5.87¹/₂ m. 3. Stepišnik (I.) 5.71 m. Met diska: 1. Skok (C.) 34.32 m. 2. Pogačnik (I.) 3. Zupančič (I.). Met krogla: 1. Banko (I.) 12.39 m. 2. Skok (C.) 12.13 m. 3. Zupančič (I.). Strela 4 x 100. 1. Ilirija za dobrih 30 m pred Primorjem, ki je bila diskvalificirana v času 48 sek.

KOLESARSKÉ TEKME ZA GORSKO PRVENSTVO SLOVENIJE

na progi Piljava gorica—Turjak. Dolžina proge 12 km 600 metrov. Naš prvak Šolar je imel defekt in je radi tega izstopil. Dosežen čas zmagovalca dokazuje da se je vozilo na zelo napeti česti v tempu 80 km na uro. Izid: 1. Zanoškar (P.) 26 min. 2. Abulnar (P.) 27.80 min. 3. Prodan (P.) 4. Cihlač (P.) 5. Peršin (I.).

MARIBOR.

Finalo za poškodbeni fond LNP Maribor : Zeleničarji 5 : 2 (1 : 2). Lepa in napeta igra, katero je Maribor šele v drugi polovici odločil v svojo korist. Maribor se je zopet odlikoval z lepo izglajeno igro, proti kateri so bili Zeleničarji brez moči in so morali zmago prepustiti boljše vigranemu moštvu. Tekmo je dobro vodil g. Planinšek. Maribor : Zeleničarji rez. 2 : 1 (0 : 1). Zasluzena, čeprav pišča zmaga.

ZAGREB:

Gradjanski : Šparta 6 : 2 (3 : 0). Šparta je izgubila z istim rezultatom kakor prejšino nedeljo proti Haški.

Hašk : Croatia 4 : 0 (4 : 0). Hašk sigurno zmaga, vendar rezultata prvega polčasa ne more zvišati radi incidenta Dasniča, katerega je sodnik izključil, tako da Hašk igra z 10 ljudmi.

Concordija : Viktorija 0 : 0. Obojestranska slaba igra, ki je prinesla vsakemu po eno točko. Zeleničar : Derby 2 : 0 (1 : 0). Rezultat ne odgovarja poteku igre.

Kolesarsko prvenstvo Hrvatske in Slavonije na Plješevicu.

Dolžina proge 10 km. Starta'lo je 17 tekmovalcev. Prvi je prispejal na cilj Vranaričič (Sokol) v času 25:11.4 min. 2. Šturman (Sokol) 3. Šoštar (S) 4. Jager (S) 5. Kranjc (Orao) 6. Sribljnovič (Zeleničar) 7. Grgac (S) 8. Vukelič (Gradjanski) 9. Banek (Gradjanski) 10. Vaks (Orao). Iz doseženih rezultatov obeh kolesarskih tekem je razvidno, da so naši kolesarji boljši od onih iz Zagreba. (Primerjaj rezultate.)

BELGRAD.

Jedinstvo : Soko 2 : 1 (1 : 1). Vsled slabega igrišča je igra zelo trpela. Oba nasprotnika sta si bila enaka in bi neodločen rezultat najbolje odgovarjal.

BSK : Obilič 4 : 1 (2 : 0). Realen rezultat po igri. Izmenidil je najmlajši klub v prvem razredu s svojo žilavo obrambo.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Torek 16. okt.: 12: Reproducirana glasba in borzna poročila. — 18.30: Nemščina, poučuje dr. Piskernikova. — 19: Vretenčarji, predava prof. Pengov. — 19.30: Prenos »Daliborja« iz opere. — 21.30: Poročila.

Sreda 17. okt.: 12: Reproducirana glasba in borzna poročila. — 19: Srbohrvaščina, poučuje prof. Mazovec. — 19.30: Zemljepisne podlage industrije, prometa in trgovine v naši državi, predava prof. dr. Valter Bohinjc. — 20: Pevski večer »Ljubljanskega Zvonca«. Oktet poje narodne pesmi. Samospeve poje gđ. Ramsak, pri klav. g. Prelovce: 1. Z. Prelovce: Tžba. 2. Z. Prelovce: Pesem zapuščenih iz igre »Zakleti grade. 3. Z. Prelovce: Bom šel na planine. — Jazz-band (Svaba). — 21.30: Poročila.

Rabite

Tungstram

barium-elektronke

Drugi programi

Sreda, 17. oktobra.

Zagreb: 17.30 Lahka glasba. — 20.35 Koncertni večer. Sodeluje tenor in harfa. — 22 Vremensko poročilo. — Breslau: 20.30 Schubertova glasba. — Praga: 19.30 Koncert pesmi. — 20.30 Vesela ura. — Leipzig: 20 Koncert vojaške godbe. — Stuttgart: 18.35 Dopoldanski koncert. — 20.30 Koncert. Glasba Nestroya. — Bern: 17 Orkestralni koncert. — 20 »Singvögelchen«, spevoigra. — 21 Orkestralna glasba. — Katowice: 18 Popoldanski koncert. — 20.30 Koncert komorne glasbe. — Frankfurt: 18.35 Koncert. — 19.30 Predavanje: Cebeline bolezni. — 20.30 Nestroyeva glasba. — Brno: 19 Koncert. — 20 Koncert klavirskega tria. — Rim: 20.45 Simfonizni vokalni koncert. — Langenberg: 17.45 Koncert klavirske glasbe. — 20 Orkestralni koncert. — Berlin: 17 Lahka glasba. — 20 »Umetniška kric, opereta (Eysler) — nato plesna glasba. — Dunaj: 11 Koncert godalnega kvarteta. — 16 Koncert orkestra. — 19.30 Koncert pesmi in arij ameriškega tenorista Crooksa — nato lahka glasba. — München: 16 Glasbeni intermezzi. 19.30 Koncert vojaške godbe. — 20.30 »Pritožna knjiga«, komedija. — Milan: 20.50 Koncert lahke glasbe. — 22.50 Ciganska orkestralna glasba. — Budapest: 12 Koncert ciganske kapele. — 20.30 Koncert. Klavir in pesmi. — 22.40 Ciganska kapela.

Naznanila

Ljubljansko gledališče

Začetek ob 20.

Drama:

Torek, 16. oktobra: Nabro. Sreda, 17. oktobra: NOBLOVA NAGRADA. Premijerski abonma.

Opera:

Začetek ob pol 20.

Torek, 16. oktobra: DALIBOR. Red B. Sreda, 17. oktobra: Zaprt.

Ljubljanska drama. V sredo se vprizori v drami četrti dramska premijera: Noblova nagrada. Delo, ki je izredno učinkovito in je bilo vprizorjeno na vseh pomembnejših odrih Evrope, bo brez dvoma tudi pri nas izredno ugajalo. Predstava se vrši za premijerski abonma.

»Dalibor« v ljubljanski operi. Danes se poje prva repiza klasične opere nesmrtnega Smetane, ki je bilo z velikim uspehom sprejeto v celnem muzikalnem svetu. Dalibor. Predstava je pri premijeri izvrstno uspešna in smo prepričani, da bo tudi prva repiza v polnem obsegu zadovoljila naše občinstvo. Predstava se vrši izven abonmaja.

Mariborsko gledališče

Torek, 16. oktobra ob 20: OGNJENIK. Gostovanje v Celju.

Sreda, 17. oktobra ob 20: GEJSA. Red B. Kuponi. Četrtek, 18. oktobra ob 20: MOJ OČE JE IMEL PRAV. Red C. Kuponi.

Orel

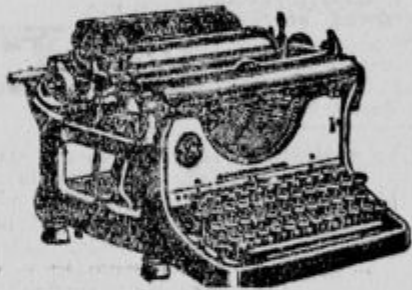
Goriče pri Kranju. Kranjska orliška srenja priredi v nedeljo 21. oktobra ob 3 popoldne v Goričah pri Kranju akademijo. Vsi prijatelji orlovstva najljubneje vabljene. Bog živi!

Cerkveni vesnik

Misijski praznik. Po vsem svetu se praznuje po navodilih sv. stolice tretja nedelja oktobra kot misijonska nedelja. Molitve, obhajila, darila tega dneva naj služijo pred vsem Društvu za širjenje vere (D. S. V.). Tako se bo tudi v Ljubljani 21. oktobra praznovalo po vseh cerkvah misijonska nedelja. Po deželi bo po odredbi knezoškofa misijonski praznik 28. oktobra, ki je obenem tudi praznik Kristusa Kralja, ker je tretjo nedeljo darovanje za cerkve.

Polzvedovanja

Skoro nav dežnik je preteklo soboto nekdo pomotoma vzel v Jugoslovanski tiskarni, III. nadstropje. Vrne naj ga pomočniku pri g. I. Brekvarju ključ. mojstru na Sv. Petra nasipu.

**Moderen!
Trpežen!
Krasen!**

The Rex Co.

Ljubljana
Gradišče 10 - Telefon 2268

Prospekti zastoni!

Radio

Nauk o radiotehniki

Spisal Leopold Andreó
Broširan Din 60.—, vezan Din 76.—

Jugoslovanska knjigarna
v Ljubljani.

Vsevolod Ivánov:

Povratek Buddhe

(Povest.)

9

Noge so se mu segrele. Toplota narašča. Profesor se ozre na stražo. Ta vrže čik proti peči in dremlje. Koga briga, kaj on misli! Skrije glavo pod odejo, a postane soparno. — Profesor se poti pod pazduho.

Vstane, da vrže poleno v peč, in nepričakovano prične plezati. Vstavi se na polovici poti in pogleda stražo. Dremlje. Pogleda v kot proti Buddhi. Veka so mu potna in jih drgne s toplo dlanjo. Ustnice so potne in slinaste. Nizko skloni glavo in pljuva.

IV. poglavje. Visokoleteča modrovanja o mandatih naših duš, o polomu civilizacije in o smrekovih zabojih razne velikosti. Zanikarni kurjači, ki so krivi, da se vidijo v stepi volkovi. Gigen se razburja.

Na večer, ko se je ustavil Buddha pri tej misli, je zletel po zraku kakor duh in pokazal svoje zlato telo. (Povest o stavbenici Pu—d.)

Vitalij Vitaljevič se dela, kakor da bi bil pozabil nočne dogodke: smehlja se in šali. Od smeha ščegetajo njegovi sivkasti brki lica, in čim bolj se smehlja, tembolj neprijetno je licem. Izgleda, kakor da ščegetajo njegova lica tuje brke s tujim smehljanjem. Toda gigen Dava-Dorčji ga ne gleda, on reže tresko z dolgim žepnim nožem, in Mongol Šurka gleda čez ramo gigena. Iz treske nastane najprej meč, potem riba — in v obliki ptice izgine končno v peči. Šurka se smeje cvileče: njegova lobanja je voglata, njegovi lasje so rahli in spominjajo na cunjce.

Vitalij Vitaljevič vidi v treski nego znamenje in napravi iz tresk križ. Zveže ga s sukancem. Noža

nima, je torej poponoma neoborožen. Pa vrže križ v peč, toda ginjen se tudi sedaj ne obrne. Povsod zasleduje profesorja Mongol Šurka. »Ali naj napišem listek in ga oddam?« — misli profesor in zdi se mu smešno.

Na postajah je vedno več plakatov. Povsod kolje isti rdečeličen general kmeta in delavca. Povsod prezir ob plakatih. V kolodvorskih restavracijah glasujejo odpuščeni vojaki: ali naj pustijo vlak naprej ali ga naj zadržijo.*

Nihče ne bi pokazal njegovega listka. Kdo bi se pobrigal za njegov klic? Ljudje čitajo oklice, plakate, letake, brošure in poročila s fronte v sivih časopisih.**

Vlak se pomika naprej z dolgimi odmori. Sprevodniki v črnih kožuhih imajo noč in dan svetilke — vozovi so dolgi in temni kakor krste. Tračnice cvilijo in se napevajo — govorijo o eksplozijah. Vlaki so zastraženi — vsako noč je streljanje z roparji. Če zadržijo zeleni kader vlak, se postavlja komunisti na levo in navadni potovalci na desno. One na levi ustrelijo takoj ob tiru.

Vitalij Vitaljevič misli: »Kam bodo postavili mene?«...

»Boste zvedeli ob svojem času« — govori Dava-Dorčji.

Za Vjatko se prične megla. Šurka hodi tik zraven profesorja in mu gleda pod kučmo: menda se boji megle. Smreke poleg tira se vsakotoliko vzpenjajo kakor velikanske preplašene ptice. Rahlo se tresejo tla voz, stresanje odmeva v kolenih, in od tega prihaja slabo.

Srečajo se od megle stegnjeni in temni obrazi: kretniki, ljudje v dolgih vojaških plaščih, kakor bi

* Razuzdano vojaštvo, ki se je vračalo s fronte, je skrbelo le zase in povzročilo nebroj železniških nesreč.

** V dobi prevrata so se tiskali časopisi na debelem ovijalnem papirju, ker drugega ni bilo.

bil ves peron iz samih dolgih lenih gub plaščev. Spremljajo vlak z lačnimi, skrčenimi pogledi. Lokomotive nagnejo vratove in drevo v meglo, megla pa drevi proti njim. Popotniki sekajo smreke ob tiru, žagajo in cepijo jih — ko se lokomotive ustavijo. Železni trebuh se zopet razbela — in lokomotiva dolgo buta v vozove, da jih odtrga od zmirljih tračnic. Včasih je potrebna voda (drugi vlaki so izčrpali vodnjake na postajah) — takrat valijo na tender sneg. Vojaki, ženske, sprevodniki v dolgi vrsti se stegnejo v meglo in podajajo drug drugemu vedra s snegom. Nekoč ponoči so podajali v tender vodo iz reke ob mostu. Iz oddaljenega grmovja so začeli streljati na vlak (mogoče, da je šumel sneg, ne pa grmovje) in nekdo je kričal:

»Udajte se, sicer vas pobijemo...«

Ljudje so vrgli vedra in pričeli plezati, padali so (breg je postal nenadoma leden) tekli so k vozovom, in ženska je klicala otroka s pretrganim glasom, kakor da bi jo kdo tepel. Strojvodja — on je prejemal in zlivl v tender vodo — je tudi vrgel vedro in je privlekel iz nekega ogla, kjer je stal zaboj s ključi in vijaki — strojnico. Vojaki so pleskali z rokavicami, vlegli so se s puškami med kolesa voza in so vabili popotnike, naj vstopijo v vlak.

Profesor dolgo ne more zaspati.

Zjutraj (že zopet — ali je mogoče razumeti te dneve?) dolgo gleda stemele lačne obraze. Seveda, oni spremljajo vlake vsako minuto, vsako uro, vsak dan. Ni mogoče imeti toliko solz in ihtenja za vse mrzle megle, burje in sneg — njih obrazi so kakor plakati.

»Argonavtil« — odgovori Dava-Dorčji profesorju.

In ginjen pripoveduje kakor nalašč o izkopavanju pri mestu Kalganu, v skali, ki se zove »Velblovova petca«. Pripoveduje legendo o bratu Čingis-Khana, Hasarju, in govori, ker se spomni megle:

LUZSKA KNJIZNICA iz založništva Jugoslovanske knjigarnice v Ljubljani: 20 tvezek: A. Sheehan, Nedelj. Povest trskega jekla, 24 Din. vez 32 Din. — 24 tvezek: A. Marby, Hanka, Lužsko-erška povest, 22 Din. vez 30 Din. — 25 tvezek: Hingard, Hiti cesarja, Montezume, 32 Din. vez 42 Din. — Storiek in njegove burkaste štrleje, 14 Din. vez 22 Din. — 27 tvezek: Pregelj, Otiroi solhca, 24 Din. vez 32 Din.

Službo dobe

Železo - strugarja
in stavbenega ključavničarja - takoj sprejemem. Plača po dogovoru. — Fran Končan, sploš. ključavničarstvo, Domžale.

Sprejemem služkinjo
veščo nemščine, 20 let staro, za gostilno in kuhinjska dela. — Naslov v upravi Slov. pod št. 9950.

Išče se šteparica
tudi začetnica. Hrana in stanovanje preskrbljeno. Ivan Poljanec, Sebenje pri Trzinu.

Ključavničarskega pomočnika
popolnoma zmožnega vseh v to stroko spadajočih del, iščem. Nastop takoj, drugo po dogovoru. Andrej Dobrovoljc, ključavničarstvo, Vrhnika.

Prodajalka
za usnjarsko trgovino, izučena, s pričetki, se išče za takoj. Ponudbe z zahtevo plače je poslati pod »Usnjarske« št. 10.041 na administracijo dnevnika Slovenec v Ljubljani.

Zakonca
kateri bi opravljala službo pisarniškega služe in hišnice, s prostim stanovanjem, se sprejme takoj. Ponudbe na Gradbeno podjetje G. Tönnies, d. z. o. z., Dunajska cesta 25, oziroma Dvorakova ul. 3.

Službe iščejo

Službe išče
pridna in poštena žena, izurjena v kuhanju, večja tudi v trgovini, kot kuharica ali pa kot prodajalka. — Cenj. ponudbe je poslati na Tajništvo SLS v Mariboru.

Službo majerja
vrtnarja ali kaj podobnega, išče dobra in vestna družina. Nastopi lahko takoj. Več se izve pri vrtnarju na Rakovniku.

Snažilca priborja
nočnejšega fantja, išče Hotel Štrukelj, Ljubljana.

Pouk

Metoda Berlitz
Pouk francosčine, angleščine, italijanščine, nemščine itd. po profesorjih dotičnih dežel. Vsak profesor poučuje edinele v svoji materinščini. — Prijave samo: Kralja Petra trg 8/L, Ljubljana.

Angleščino
poučuje Miss Farler, Dvořakova ulica 3/III, hiša Tönnies-Obnova.

Stanovanja

Lepa, solnčna soba
se ugod. odda pri boljši družini dvema gospodičnima ali dijakinjama v Vodmatu eventl. z vso oskrbo. Naslov v upravi Slovenca pod št. 9972.

Preprosta soba
se ceno odda sestanovalecu. — Naslov pove uprava Slovenca pod št. 10.052.

Sobico
išče pridna in za vsa dela spretna ženska. V zameno bi opravljala vsa hišna dela. Posebno je spretna v pranju in likanju. — Ponudbe na upravo Slovenca pod »Sobica«.

Iščem sobo
ali grem kot sestanovalec. Ponudbe na upravo Slovenca pod »Miren gospod«.

Vnajem

Velika dvorana
v prvem nadstropju, pripravnica za industrijo, se da v najem; urede se tudi lahko 3 stanovanja. Električna, vodovod napeljana. Prodasta se 2 lepi palmi. Buzzolini, Ježica, št. 48.

Zasluzek

Potnike in potnice
ki obiskujejo lekarnice, drogerije in večje specializirane trgovine, iščem proti dobri proviziji. Ponudbe le resnih reflektantov na poštini predal 314, Beograd.

Zastopniki! Pozor!
Zastopniki za obisk gostilničarjev v senzacionalni novosti se nujno iščejo. Lahko in brezkonkurenčno delovanje. Izredno ugoden zaslužek. Vprašati pri rav. I. Kočvar, Maribor, Cankarjeva 14.

Lep zaslužek
nudimo prodajalcem in zastopnikom pri prodajanju neobhodno potreb. predmeta na deželi. Vprašati pod »Rova« — Maribor, poštini predal 2.

Povezava

Vila
novozidana, s 3 stanovanji, električno in vodovodno napeljava, oddaljena 4 minute od postaje elektr. cestne železnice, takoj naprodaj. — Naslov se izve v upravi Slovenca pod št. 10.039.

Objave

Preklíc.
Andrej Bombek, Maribor, preklíc vse žalitve, katere je rekel dne 16. avg. t. l. glede Justine Gruševnik ter žaljivke obžaluje in se navedeni zahvaljuje, da je odstopila od kazenskega postopanja.

Kupimo

Kupim Diesela
ali motor na sesalni plin (Sauggasmotor), 40 do 50 KS, v brezhibnem stanju. Ponudbe z opisom in ceno na Stjepan Rupčić, Sisak.

Rabljenih vreč
90—100 dolgih in 58—60 cm širokih, kupim en milijon. — Naslov v upravi Slovenca pod št. 10.055.

Vsakovrstno zlato kupuje
po najvišjih cenah. CERNE, tvelir, Ljubljana. Wolfova ulica št. 3.

Ia. bukova drva
kupim vsako množino. — Ponudbe z navedbo cene franko vagon na upravo Slovenca pod »Takojšnje plačilo« št. 9947.

Prodamo

Mleko za dojenčke
domače krave, se odda: Kolodvorska ulica št. 17.

Konje
3 teške in 2 poltežke, za vsako delo sposobne, po nizki ceni prodam. Ogledajo se lahko vsak dan od 12. do 14. ure. Kolodvorska ul. 6, Ljubljana.

Kislo zelje
3 do 4000 kg, na stroj ribano, naprodaj. Cena po dogovoru. — Poizve se v Dravljah 51, št. Vid n. Lj.

Ceno naprodaj:
Otroški voziček, železna peč (kasperček) in nekaj pohištva. — Naslov pove uprava pod št. 10.051.

Kostanj
zdrav, 3.50 Din za kg, s pošte Sunja, pošiljam po povzetju od 25 kg dalje. Mijo Grgrić, Sunja, Hrvatska.

Obrt

Boljša šivilja
se priporoča na dom. Cena nizka. — Naslov pove uprava pod št. 10.057.

Parna pekarna
Jezeršek, Udmat št. 58, naznanja cenj. gospodinjstvom, da peče domači kruh od 15. oktobra ob 7 zjutraj in ob 4 pop.

Puhasto perje
kg 38 Din, razpošiljam po povzetju najmanj 5 kg. Izkoristite priliko. dokler zaloga traja. Imam tudi beli puh kg 300 Din. L. Brozović, kem čistilna perja, Zagreb, Illica 82.

Slike za legitimacije
izdeluje najhitreje fotograf Hugon Hibber, Ljubljana, Sv. Petra cesta 25.

Ia trboveljski premog

in lepa, suha bukova drva kupite najugodnejše pri tvrdki Franc Slova, Razlagova ulica 20.

Razno

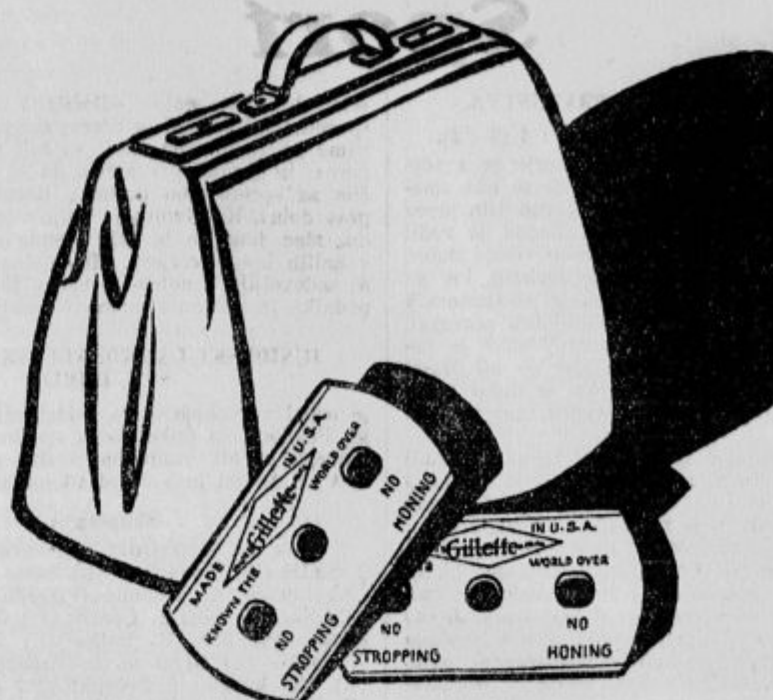
Domačo hrano
dobro, iščem v Šiški. Ponudbe pod šifro »Dobra hrana« št. 10020 na upravo Slovenca.

Lanene tropine
in druga krmila nudi najceneje A. VOLK, LJUBLJANA, Resljeva cesta 24. veletrgovina žita in mlevskih izdelkov

Otomane
v različnih vzorcih, po 550, 600 in 680 Din otomanska pregrinjala, modroce itd kupite najbolje. Redolj SEVER tapetništvo, Marijin trg 2

Najboljši liker za želodec
Zdravilo za želodec

ki krepi in zdravi želodec

Vzemite pristna Gillette-rezila seboj na potovanje

Britje s pristnim Gillette-rezilom je prihranek na času, ker je priprosto odsmukanje brade. Za britkoostro rezilo je vseeno, če je brada mehka ali trda, ker je lahko in gladko posneme. Vzrok temu brezhibnemu učinku: Gillette uporablja najdražje vlačno elastično specijalno jeklo, ter se po našem patentu jako skrbno kali in brusi.

Vsako pristno Gillette-rezilo ima vtisnjeno tole zaščitno znamko: **MADE IN U.S.A.** **Gillette** **KNOWN THE WORLD OVER**

De Luxe zavitke (80 rezil), celotne zavitke (10 rezil), na pol zavitke (5 rezil) dobite v vseh kadevskih trgovinah.

GILLETTE SAFETY RAZOR CO.

Parni kotel (sistem Tischbeim)

162 m² kurilne ploskve, 10 atm. pritiska, leto gradnje 1913., zaradi ustavitve obrata ugodno naprodaj. — Vprašati na »HAMAG«, d. z. o. z. Ljubljana, Dunajska cesta št. 75.

Potrji globoke žalosti javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je Vsemogočni poklical k Sebi našo zlato mamico, staro mamico, teto in taščo, gospo

Marijo Prijatelj

trgovčeva vdova

po dolgi in mučni bolezni, prevideno s tolažili svete vere, v 68. letu starosti.

Pogreb nepozabne se bo vršil v torek dne 16. oktobra 1928 ob 9. uri dopoldne.

Tržišče, dne 15. oktobra 1928.

Žalujejo rodbrine
Prijatelj - Omahen.

SALDA-KONTE
STRACE - JOURNALE
SOLSKÉ ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIZICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA
K. T. D.
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
II. NADSTROPJE

Angela Bardorfer roj. Lukniš, trgovka v Ljubljani, naznanja tužno vest, da je njena iskreno ljubljena sestra, gdca

Vera Lukniš

v soboto dne 13. okt. po dolgi in mučni bolezni, previdena s tolažili svete vere, mirno v Gospodu zaspala. — Pogreb nepozabne pokojnice bo v torek 16. okt. ob 3. uri pop. iz deželne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, 15. oktobra 1928.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani

Umrle nam je v nedeljo 14. oktobra ob 2 popoldne po dolgotrajni bolezni, spravljena z Bogom, naša dobra žena, sestra, teta itd., gospa

Ivanka Doles roj. Urbančič

posestnica in gostilničarka

Pogreb bo v torek dne 16. oktobra ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti na pokopališče v Gor. Logatec.

Bodi ji blag spomin.

Gorenji Logatec, dne 16. oktobra 1928.

Žalujejo soprog in ostali sorodniki.

VIERASS rezila za britje, izdelek iz najfinjšega švedskega jekla tvornice **J. VOOS D. Sohn, Solingen.**

Naročila za Slovenijo izvršuje:

Glavno zastopstvo in skladišče: UNIVERSAL, Ljubljana, Krekov trg št. 10.

Razglas

o dražbi lova

Lov krajevne občine Srednja vas v Bohinju se bo oddal za dobo od 1. novembra 1928 do 31. marca 1933 potom 'avne dražbe v zakup v uradu sreskega poglavarja v Radovljici v soboto dne 20. oktobra ob 9. uri. Zakupni in dražbeni pogoji so pri istem uradu na vpogled ob običajnih urad. urah.

Pridobivajte novih
naročnikov!

Velika sezijaska prodaja manufakture!

Vse oblačilne predmete prodajam od 1. oktobra dalje po globoko znižanih cenah. V interesu vsakega kupca je, ki rabi za zimsko sezijo dobro in trpežno blago, da ne zamudi prilike se neobvezno prepričati o tej redki ponudbi. Edino pristne pirotske preproge ročne industrije prodam v kolikor še traja zaloga po zelo nizkih cenah, nadaljna naročila se pa izvršijo v teku 14 dni po dogovoru.

J. Kostevc, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 4